

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Prostorová diferenciacce volební podpory TOP 09
a ANO a její determinanty**

**Spatial differentiation of electoral support for political
parties TOP 09 and ANO and its determinants**

Dominik Charvát

Plzeň 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Prostorová diferenciacce volební podpory TOP 09 a ANO a její determinanty“

vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 23. 4. 2018

.....

podpis autora

Poděkování

Děkuji Mgr. Martinu Lepičovi za trpělivé vedení a dohled nad bakalářskou prací. Dále děkuji všem ostatním členům Katedry geografie Fakulty ekonomické ZČU za možnost prezentování přípravy práce během kolokvia a za sdělení jejich rad a odborných názorů.

Obsah

Úvod.....	6
1 Teorie štěpných linií	10
1.1 Koncept štěpných linií a jeho vývoj.....	10
1.2 Teorie štěpných linií v prostředí české politiky	13
2 Data a metodika	17
3 Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2013	21
3.1 TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013	22
3.2 Determinanty podpory TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny 2013 ...	24
3.3 ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013	28
3.4 Determinanty podpory ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny 2013	29
3.5 Srovnání determinantů podpory TOP 09 a ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny 2013	32
4 Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2017	34
4.1 TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017	35
4.2 Determinanty podpory TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny 2017 ...	37
4.3 ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017	40
4.4 Determinanty podpory ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny 2017	42
4.5 Srovnání determinantů podpory TOP 09 a ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny 2017	45
Závěr	47
Seznam tabulek	51
Seznam obrázků	52
Seznam použitých zkratk	53
Seznam použité literatury	54

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá prostorovou diferenciací volební podpory pro dvě české politické strany, TOP 09 a ANO¹, včetně analyzování determinantů jejich podpory. Prostorové rozložení volební podpory politických stran je dlouhodobě relevantním výzkumným tématem, jelikož se na všech společenských úrovních mluví o výrazné volební i názorové diferenciaci českých voličů, a to zejména ve vztahu město versus venkov, který je často zužován pouze na odlišnost Prahy se zbytkem Česka. Pro účely zkoumání této bakalářské práce byly vybrány politické strany TOP 09 a ANO z následujících důvodů. Prvním důvodem je přibližně stejné období vzniku obou politických stran, přičemž TOP 09 vznikla v roce 2009 a hnutí ANO 2011, vedené pouze pod zkratkou ANO, vzniklo v roce 2012. Jedná se tedy o nové politické subjekty. Druhým důvodem, vedoucím k výběru těchto politických stran, byl jejich ideologický směr, přičemž při volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013 obě strany prosazovaly rámcově podobný ideologický program cílící zejména na pravicové či středo-pravicové voliče. Při volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017 však hnutí ANO rozšířilo svůj voličský potenciál a zaměřilo se i na voliče původně levicových stran (ČSSD a KSČM). Třetím důvodem výběru byla rivalita mezi těmito stranami, přičemž existoval předpoklad, že se ve výsledcích výzkumu vyskytnou značné rozdíly mezi rozložením podpory pro strany zejména u voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2017.

Bakalářská práce se opírá o teorii štěpných linií. Této teorii se v České republice věnuje zejména Hloušek, který ji uvádí jako jeden z nejvíce využívaných konceptů, zachycující vysvětlení podoby stranických systémů a utváření vazeb mezi stranami a jejich voliči (Hloušek 2002b). Mezi autory, kteří rovněž zkoumali vliv štěpných linií na volební afilace lze dále řadit Kopečka, Bernarda či Šimona (Kopeček a kol. 2014). V rámci zahraniční literatury se práce opírá zejména o výzkumy Kriesiho (1998) a Kitschelta (1995).

Výzkum v rámci této bakalářské práce je zaměřen na analýzu vlivu čtyř štěpných linií². Jedná se o (1) ekonomickou štěpnou linii, (2) geografickou štěpnou linii, (3) štěpnou

---

¹ ANO se profiluje jako politické hnutí, ale v současné době již splňuje všechny náležitosti politické strany, a proto se v práci v některých případech bude uvádět jako politická strana.

² Tyto štěpné linie jsou pouze pomocné a sloužily zejména k výběru jednotlivých indikátorů, jejichž vliv je v práci zkoumán.

linii dle sociálních a politických indikátorů a (4) štěpnou linii dle demografických indikátorů. V rámci těchto štěpných linií je v práci analyzováno osm indikátorů, přičemž se v empirické části zkoumá pomocí porovnání hodnot korelačních koeficientů, jakým způsobem jednotlivé indikátory determinují volební podporu TOP 09 a ANO při volbách do Poslanecké sněmovny v letech 2013 a 2017. Uvedenými indikátory jsou volební účast, počet obyvatel, poměr mužů a žen, průměrný věk, nezaměstnanost, hustota zalidnění, zastoupení římských katolíků a zastoupení vysokoškolsky vzdělaných obyvatel na počet obyvatel nad 15 let. Všechny tyto indikátory jsou zkoumány na úrovni municipalit s cílem dosažení přesných výsledků v detailním geografickém rozložení.

Hlavním cílem této bakalářské práce je určit prostorovou diferenciaci volební podpory TOP 09 a ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v letech 2013 a 2017. Na tento cíl navazují následující výzkumné otázky:

Výzkumná otázka 1: Jaké prostorové rozložení volební podpory lze u zkoumaných politických stran vysledovat v roce 2013 a jak se tato prostorová distribuce změnila mezi volbami do Poslanecké sněmovny v letech 2013 a 2017?

Výzkumná otázka 2: Jakými faktory jsou tyto vzorce podmíněny?

Hlavní hypotéza, jejíž platnost bude práce ověřovat, vyplývá z předpokladu změny názorového programu hnutí ANO mezi roky 2013 a 2017 a z předpokladu ideologické stability TOP 09. Při volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013 cílily TOP 09 a ANO na podobný typ voličů, ale při volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017 ANO cílilo na zásadně odlišný typ voličů než TOP 09 (Horák 2017). Předpokladem pro to je výraznější odlišnost v prostorové distribuci podpory mezi stranami v roce 2017.

Hypotéza 1: Prostorové rozložení podpory a jeho podmiňující faktory se mezi TOP 09 a ANO výrazněji liší v roce 2017 než v roce 2013.

V analýze by se také měla projevit odlišnost vlivu jednotlivých indikátorů u hnutí ANO mezi zkoumanými roky, a naopak u TOP 09 je předpoklad stálosti vlivu těchto indikátorů. Ke každému indikátoru (volební účast, počet obyvatel, poměr mužů a žen, průměrný věk, nezaměstnanost, hustota zalidnění, zastoupení římských katolíků a zastoupení vysokoškolsky vzdělaných obyvatel na počet obyvatel nad 15 let) se vztahuje jedna z následujících vedlejších hypotéz.

Hypotéza 2: V obcích, kde je nižší volební účast než mediánová, má ANO větší podporu, než je jeho celorepublikový výsledek. U TOP 09 je tomu naopak. Hypotéza se zakládá na rozboru Nového (2013), který udává, že vysoká volební účast se pozitivně odráží na volebním výsledku TOP 09.

Hypotéza 3: TOP 09 získává větší podporu ve větších městech (nad 50 tisíc obyvatel), přičemž ANO má největší podporu na venkově a v menších městech (pod 10 tisíc obyvatel). Tato hypotéza vychází z již zmíněné diferenciaci politických afilací v české společnosti, podle které je TOP 09 volena zejména ve velkých městech a ANO na venkově (Kočí 2017).

Hypotéza 4: V obcích s nízkou hustotou zalidnění má ANO v roce 2017 nadprůměrnou volební podporu. Hypotéza se zakládá na stejném podkladu jako hypotéza ohledně počtu obyvatel, jedná se tedy o diferenciaci města a venkova dle částečně odlišného kritéria, jehož význam zdůrazňuje např. Lepič (2017).

Hypotéza 5: Na volbu TOP 09 a ANO není patrný žádný vliv pohlaví voličů. Hypotéza je odvozena z volebních programů stran, přičemž ani jedna konkrétně necílí na muže či ženy (Volební program TOP 09 2017, Program hnutí ANO 2017).

Hypotéza 6: TOP 09 získala v roce 2017 největší podporu v obcích s nízkým průměrným věkem voličů (pod průměrem), přičemž u ANO tomu bylo opačně. Hypotéza je odvozena z volebního programu, ve kterém TOP 09 apeluje zejména na mladé a aktivní voliče (Volební program TOP 09 2017, Program hnutí ANO 2017).

Hypotéza 7: V obcích s vysokým podílem nezaměstnaných osob má ANO ve sledovaných letech nadprůměrnou volební podporu. Tato hypotéza opět vychází z volebního programu, ve kterém má ANO více sociálních bodů (Program hnutí ANO 2017).

Hypotéza 8: V obcích s vysokým zastoupením římských katolíků má TOP 09 vyšší volební výsledky než ANO. Tato hypotéza je založena na osobnosti Miroslava Kalouska, který dříve působil jako předseda KDU-ČSL a na osobnosti Andreje Babiše, který byl před rokem 1989 aktivním členem KSČ.

Hypotéza 9: V obcích s vysokým zastoupením vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva má TOP 09 nejsilnější volební podporu, přičemž u voličů ANO vzdělání nerozhoduje. Hypotéza ohledně vzdělanosti je opět založena na cílové skupině TOP 09, která se snaží oslovit vzdělané a evropsky orientované voliče.

První kapitola práce se zabývá konceptem štěpných linií. Konkrétně jejím konceptem a vývojem zejména v západních státech Evropy, a poté teorii štěpných linií v prostředí české politiky. Následuje kapitola ohledně dat a metodiky práce, ve které je popsán pracovní postup. Poté již následuje kapitola ohledně zkoumání voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2013 se zaměřením a porovnáváním vlivu jednotlivých indikátorů na volební podporu TOP 09 a ANO. Poslední čtvrtou kapitolou je totožné zkoumání voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2017.

1 Teorie štěpných linií

1.1 Koncept štěpných linií a jeho vývoj

Koncept štěpných linií (anglicky cleavages), jehož původcem byl norský politolog Stein Rokkan, patří k jednomu z nejvíce využívaných konceptů pro zachycení a vysvětlení podoby stranických systémů, strukturace politické obce či utváření dlouhodobých vazeb mezi stranami a jejich voliči (Hloušek 2002b). Tato teorie zachycuje rozdělení členů společnosti dle odlišných ideologických preferencí, postojů ke sporným otázkám a zejména dle odlišné politické volby, což pramení v rozdělení členů společnosti mezi voliče jednotlivých politických stran. Průlomovou prací v rámci štěpných linií se stala studie Lipseta a Rokkana (1967). Studie popisuje štěpení stranického systému států západní Evropy v druhé polovině 19. století a v první polovině 20. století a má za cíl sledovat vazby mezi voliči a stranami v průběhu vývoje směrem k éře masové politiky. Národní a průmyslová revoluce posloužily Lipestovi a Rokkanovi (1967), jako konceptuální rámec historického vývoje. V rámci těchto revolucí se v západních společnostech vytvořily čtyři základní štěpné linie: centrum vs. periférie, církev vs. stát, město vs. venkov a vlastníci vs. pracující (Kitschelt 1995). První dvě uvedené linie se ve společnosti formovaly během tzv. národní revoluce a zbylé dvě poté později během revoluce průmyslové. Struktury konfliktních linií se vyvíjely v teritoriální a funkcionální dimenzi, přičemž do teritoriální dimenze řadíme štěpné linie centrum vs. periférie a město vs. venkov a do funkcionální dimenze řadíme štěpné linie církev vs. stát a vlastníci vs. pracující. Uvedené štěpné linie se postupem času transformovaly do struktury politických stran.

Hloušek (2002b, s. 401) uvádí, že „Rokkanova a Lipsetova práce z roku 1967 vyústila v proslulou hypotézu o zamrznutí stranických systémů (tzv. freezing hypothesis), podle níž západoevropské stranické systémy vydržely až do konce 60. let v takové podobě, v jaké se konstituovaly na počátku let 20.“ Jako nejdůležitější se již od počátku jevila štěpná linie vlastníci vs. pracující a podle Rokkana a Lipseta (1967) to samé platilo i ve zmíněných 60. letech, kdy byla studie vypracována. Hypotézou o zamrznutí se poté v 90. letech zabývali i další autoři, přičemž někteří z nich, například Bartolini a Mair (1990), tvrdili, že hypotéza stále trvá, ale jiní naopak ve svém výzkumu zjistili, že již proběhla určitá transformace důležitosti jednotlivých štěpných

linií (např. Kriesi 1998). Nejzřetelnější transformací od štěpných linií, definovaných Rokkanem a Lipsetem (1967) byl přechod k postmaterialistickým hodnotám ve společnosti. Tyto změny se v západní Evropě začaly vyskytovat v průběhu 60. a 70. let 20. století a byly doprovázeny slábnoucím politickým významem náboženství a méně napnutým sociálním rozdělením bohatých západních společností (Kriesi 1998). „Tyto postmaterialistické hodnoty se mohly objevit teprve v 60. letech 20. století, neboť teprve v této době bylo dosaženo ve vyspělých západních průmyslových společnostech dostačující úrovně ekonomické a fyzické bezpečnosti a jistot. Dosažení této úrovně umožnilo (zejména mladé generaci) považovat materiální hodnoty za jednu provždy zajištěné a tento pocit otevřel prostor pro vytváření jiných – postmaterialistických – hodnotových žebříčků“ (Hloušek 2002b, s. 403). V praxi to znamenalo, že střední třída, která se na postmaterialistické hodnoty adaptovala nejrychleji, orientující se do té doby na konzervativní strany změnila své preference a začala se přiklánět k levicovým (a posléze i pravicovým) liberálním stranám. Na druhé straně konzervativním stranám se vyskytla možnost oslovit dělnickou třídu pomocí opětovného prosazování materiálních hodnot. TOP 09 i ANO ve své podstatě spadají do této kategorie, ale každá odlišným způsobem. Tyto společenské změny vedly k vytvoření pojmu „nová politika“, která zastávala posmaterialistické liberální hodnoty a zpravidla ji prosazovala tzv. „nová levice“. V reakci na vytvoření nové štěpné linie a pod vlivem stále se zmenšujícího rozdílu dělnické třídy a střední třídy ve společnosti vznikl pojem „nová střední třída“. Tato „nová střední třída“ se ukázala být velmi heterogenní při volebním rozhodování, ale v zemích západní Evropy platil trend volit levicové liberální strany, a to zejména mladší generací (Kriesi 1998).

Teorie štěpných linií otevřela v 80. a 90. letech cestu novým badatelským projektům a výzkumům. Dle Hlouška (2002b, s. 405) „docházelo k výzkumům konfliktních linií uvnitř politických stran (Cordier 1996), koncepty konfliktních linií byly použity při analýze vztahu podoby elit komunální politiky a vnitřní sociální strukturace městských aglomerací (Veer 1994), objevily se pokusy propojit koncept konfliktních linií s teorií veřejné volby s cílem vysvětlit rozdílné volební chování zaměstnanců státního a soukromého sektoru (Blais-Bake-Dion 1990), pojem konfliktních linií pronikl dokonce i do politické ekonomie, když se Ronald Rogowski pokusil vysvětlit vztah mezi vnějším změnami rizik a nákladů zahraničního obchodu některých zemí a posilováním ostrosti politických konfliktních linií v těchto státech (Rogowski 1987).“

Kromě zemí západní Evropy se objektem zkoumání staly země jižní Evropy, které od 70. let procházely fází demokratické konsolidace a v 90. letech také tzv. postkomunistické země, mezi které patřilo i Československo a posléze Česko. Obecně se má za to, že země střední Evropy se po roce 1989 vyznačovaly a stále vyznačují vysokou voličskou volatilitou a tím, že volič přesně ví, které strany volit nebude, ale již neví, které strany by volit chtěl. „Tváří v tvář těmto obtížím řada politologů (např. Roskin 1994) konstatovala, že v neustálených podmínkách zemí po pádu komunistického panství není možné koncept konfliktních linií v duchu představy Steina Rokkana (Lipset, Rokkan 1967) aplikovat“³ (Hloušek, Kopeček 2005, s. 1). Z tohoto konstatování vyplývá, že bylo nutné přetransformovat Rokkanovu teorii štěpných linií a zavést pro tyto země nové pojetí konceptu štěpných linií. Fenomén vzrůstu volatility hlasů se však v 80. letech začal objevovat i v zemích západní Evropy. Tímto fenoménem se ve vztahu k hypotéze „zamrzlých“ stranických systémů zabývali Lane a Ersson (1997). Na základě jejich měření vzrůstu hrubé volatility usoudili, že hypotéza o zamrznutí stranických systémů zemí západní Evropy již nebyla na konci milénia platná. Jako důvody se jeví zánik tradičních štěpných linií či naopak vznik nových. Snižoval se zejména vliv třídní štěpné linie a naopak se dále zvyšoval vliv postmaterialistické štěpné linie. (Hloušek 2002b)

Rokkan (1967) vypracoval teorii štěpných linií poměrně volně, přičemž se tedy nabízelo její rozvíjení. Rozvíjení badatelských postupů štěpných linií se odehrávalo jak pro země západní Evropy, pro které byla teorie primárně stanovena, tak pro země jižní Evropy a postkomunistické země, ve kterých proběhla fáze demokratizace. Samotné pojetí konceptu štěpných linií nabízí dva možné přístupy: politologický a sociologický. „Sociologický přístup vnímá konfliktní linie⁴ v zásadě jako sociální postoje a chování, které plynou z tradiční sociální stratifikace. Politologický pohled potom vnímá konfliktní linie jako striktně politické postoje a chování.“ (Hloušek 2002a, s. 2) Z tohoto hlediska se Rokkanův (1967) přístup jeví spíše jako sociologický, ale obě pojetí se v badatelských postupech často prolínaly.

---

³ Teorii aplikace štěpných linií v České republice bude věnována samostatná kapitola.

⁴ Konfliktní linie jsou synonymem štěpných linií. V práci je jednotně používán pojem štěpné linie s výjimkou doslovných citací, ve kterých se objevuje pojem konfliktní linie.

1.2 Teorie štěpných linií v prostředí české politiky

Česko se řadí mezi postkomunistické země střední Evropy a je tudíž podstatné zmínit, že pro toto prostředí nebyla teorie štěpných linií primárně stanovena. Nelze tedy mechanicky převzít Rokkanovo schéma a aplikovat ho zde, jelikož vývoj zemí typu Česka byl po několik desetiletí zcela odlišný od zemí západní Evropy a pouhé převzetí schématu by mohlo vést k nepřesnostem při vysvětlování procesů ve stranických systémech (Hloušek 2002a). „Stein Rokkan a Seymour Martin Lipset svůj koncept konfliktních linií utvářeli s ohledem na jejich historickou genezi, na stabilizaci systému těchto linií a dlouhodobých opozic v evropských politických systémech a po těchto analýzách následovala otázka vztahů mezi občany a stranami v éře masové politiky. (Lipset, Rokkan 1967: 1-3). V „postkomunistických“ stranických systémech je však potřeba postupovat jakoby odzadu. Vzhledem k tomu, že éra komunistické totality rozvrátila tradiční sociální vazby, stratifikace a společenské segmenty a podstatným způsobem homogenizovala populaci v těchto zemích dle socioekonomické pozice, vytratila se přirozená strukturace společnosti a společenská štěpení, která hrála roli v „rokkanovských“ konfliktních liniích v procesu tvorby masové politiky v těchto zemích, byla překryta“ (Hloušek 2002a, s. 3). Jedním z vysvětlení, proč nelze socioekonomickou štěpnou linii v České republice redukovat na Rokkanovu štěpnou linii vlastníci vs. pracující, je fakt, že zde po pádu komunistického režimu nebyly dlouhou dobu ujasněné vlastnické vztahy a sociální status jedince nebyl zcela určen třídě (Hloušek, Kopeček 2005). K přiblížení ke klasické štěpné linii přispívá úspěšná transformace centrálně plánované ekonomiky na tržní hospodářství, což s sebou přináší na jedné straně konzervativně liberální politické strany, které podporují danou transformaci a na druhé straně socialistické a sociálně-demokratické strany, které zohledňují její sociální dopady. Z tohoto tedy vyplývá, že v zemích typu Česka je nutné identifikovat hlavní konfliktní témata, které dlouhodobě ovlivňují politické dění a je potřeba vysledovat vazby mezi nimi a voličskou obcí.

První štěpnou linií se ve všech postkomunistických zemích stal spor o podobu režimu. Jednalo se o štěpnou linii mezi komunistickým režimem a antirežimní opozicí. V Československu se tato štěpná linie formovala mezi Občanským fórem (OF) a Komunistickou stranou Československa (KSČ). V mnoha zemích tato štěpná linie nepřezila první demokratické volby, ale v některých zemích naopak trvá dodnes.

Jedná se o země, ve kterých komunistická strana dále funguje na půdorysu předrevoluční komunistické strany, což je i případ Česka (Hloušek, Kopeček 2005). V další fázi demokratizace se jako nejdůležitější jeví socioekonomická štěpná linie a nacionalistická štěpná linie. Přirovnání socioekonomické štěpné linie k Rokkanovo (1967) štěpné linii vlastníci vs. pracující již bylo uvedeno výše. „Podobně jako je v socioekonomické konfliktní linii transformace v určité podobě obsažena konfliktní linie vlastníci vs. pracující, lze tvrdit, že v rámci nacionalistické konfliktní linie transformace je obsažena klasická konfliktní linie centrum vs. periferie“ (Hloušek, Kopeček 2005, s. 5). Stejně jako u socioekonomické štěpné linie ji však k linii centrum vs. periferie nelze přirovnat zcela. Nacionalistická linie vzniká na základě určité identity, etnických skupin, náboženského vyznání či jazykové odlišnosti voličů. V prvních fázích demokratizace samostatného Česka dominovala socioekonomická štěpná linie, v jejímž rámci soupeřily Občanská demokratická strana (ODS) a Česká strana sociálně demokratická (ČSSD), což se potvrdilo v období mezi volbami 1992 až 1996, kdy se do čela ČSSD dostal Miloš Zeman. Jak tvrdí Hloušek a Kopeček (2005, s. 7) „stranické systémy, v nichž jako hlavní převažuje socioekonomická konfliktní linie transformace, mají více společných charakteristik se stranickými systémy západní Evropy, než je tomu v případě systémů, v nichž dominuje nacionalistická konfliktní linie transformace. Stranické spektrum v zemích s převažující socioekonomickou konfliktní linií transformace se v podstatě koncentruje kolem osy levice-pravice“. Osa pravice-levice se stala štěpnou linií, která do značné míry kopírovala socioekonomickou štěpnou linii (Hloušek, Kopeček 2005). Naopak jako marginální se jeví štěpné linie církev vs. stát, materialismus vs. postmaterialismus či nacionalistické linie. Štěpná linie církev vs. stát hrála roli zejména v zastoupení Křesťanské a demokratické unie – Československé strany lidové (KDU-ČSL) a štěpná linie materialismus vs. postmaterialismus v zastoupení Strany zelených (SZ), ale také u Sládkových republikánů.

Na počátku 21. století by se socioekonomická štěpná linie v České republice dala již velmi silně přirovnat ke štěpné linii vlastníci vs. pracující. Vzhledem k otázce vstupu České republiky do Evropské unie se objevila nová štěpná linie, která odrážel postoj politických stran a veřejnosti k pojetí evropské integrace. Nelze ji však označit v té době jako plnohodnotnou štěpnou linii, jelikož jedinou tvrdě euroskeptickou stranou

zastoupenou v Poslanecké sněmovně byla KSČM a tehdejší elektorát se na základě této štěpné linie nerozhodoval (Hloušek, Kopeček 2005).

V současné době je zjevné, že v České republice sílí nacionalistická štěpná linie, která je spojena s migrační krizí, které Evropa čelí. Potenciální imigranti představují z nacionalistické perspektivy hrozbu a jsou vnímáni jako „nepřítel“, čehož využívají politické strany či hnutí ve svých programech zaměřených proti migrantům, přičemž jako příklad lze uvést SPD - Tomia Okamury (Politický program SPD 2017). S otázkou migrační krize v českém politickém prostředí nabyla na důležitosti i štěpná linie ohledně evropské integrace. Ze současně zastoupených politických subjektů v Poslanecké sněmovně se jako silně proevropské jeví pouze TOP 09, STAN a KDU-ČSL. Všechny zbylé politické subjekty zaujímají lehký euroskepticismus (např. ODS, ČSSD⁵) nebo dokonce tvrdý euroskepticismus (SPD, KSČM). S tímto je spojen i možný vznik nové štěpné linie, která by se dala definovat jako nová forma sporu o podobu režimu, jelikož se týká ústavních změn. Konkrétně se jedná o spor ohledně obecného referenda, jeho podoby a také toho, zda by jeho součástí bylo i referendum o vystoupení z Evropské unie a NATO (iRozhlas, ČTK 2018). Se vstupem Andreje Babiše a jeho hnutí ANO do politiky před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2013 a během jeho působení ve vládě České republiky v letech 2013 až 2017 vznikla, pro české prostředí zcela nová, štěpná linie týkající se personalisace politiky. Tato štěpná linie byla evidentní na Slovensku a jednalo se o její podobu mečiarismus vs. antimečiarismus a je spojena s pozicí silného populistického lídra (Hloušek, Kopeček 2005). Na české politické prostředí lze tuto štěpnou linii transformovat do podoby babišismus vs. antibabišismus a ukazuje se jako klíčová i při vyjednávání o vzniku vlády v roce 2018, kdy se jako hlavní bariéra pro vstup ČSSD do vlády s hnutím ANO jeví právě osoba Andreje Babiše, o čemž mluvil v minulých měsících i nový předseda ČSSD Jan Hamáček v rozhovoru pro Český rozhlas (iRozhlas 2018). Naopak s ohledem na enormní růst ekonomiky, který se projevuje v kvalitě života, opadáva důležitost socioekonomické štěpné linie, což se odráží i na úpadku klasické osy levice-pravice. Tento jev má vliv na poklesu volebních preferencí a volebních výsledku stran ČSSD a ODS. U ODS se o volební neúspěch jednalo již v roce 2013 a u ČSSD v roce 2017. Úpadek socioekonomické štěpné linie vytvořil prostor pro populistická hnutí, která se nemusí příliš profilovat, přesto mají voličskou

---

⁵ V současné době je ČSSD v tomto ohledu nekonzistentní.

podporu. V českém politickém prostředí této možnosti využilo hnutí ANO se silným lídrem Andrejem Babišem. Hnutí ANO je klasickým případem politické strany, která nemá své kampaně založené na silném programu, což potvrdila Andrea Krnáčová v rozhovoru pro DVTV, kdy uvedla, že ANO nemá ucelený program (DVTV 2014), ale těžší zejména z vlivu silných osobností. Dle Kitschelta (1995) v postkomunistických zemích vznikly tři typy politických stran: a) programové, které si zakládají na svém programu a mají jasné vize a cíle, b) charismatické, které si zakládají na síle svého lídra a jeho osobnosti a c) klientelistické. TOP 09 se řadí mezi strany programové, jelikož si strana na své proevropském programu zakládá a podle svých slov „neuhýbá“ (Volební program TOP 09 2017). Naopak ANO splňuje náležitosti charismatické strany, na základě osobnosti Andreje Babiše. V současné době tedy štěpné linie v českém politickém prostředí procházejí značnou transformací, která se jeví jako největší od roku 1989. Podobnou výraznou transformací prošla např. Itálie v letech 1992-1996 a nyní zřejmě prochází další.

2 Data a metodika

Bakalářská práce se věnuje volební podpoře TOP 09 a ANO a jejím determinantům. Výzkum byl veden na úrovni municipalit, a proto bylo nutné vyhledat všechna potřebná data ke každé obci v České republice (v roce 2013 se jednalo o data z 6253 obcí či vojenských újezdů a v roce 2017 se jednalo o 6254 obcí). V práci byla použita výhradně sekundární data z Českého statistického úřadu. Pro rok 2013 i 2017 byla volební podpora obou zkoumaných stran a volební účast v jednotlivých obcích získána na speciálním volebním webu Českého statistického úřadu volby.cz, na kterém se data ohledně volebních výsledků v Česku shromažďují (ČSÚ 2013, 2017). Data v rámci obecní úrovně se nacházejí v sekci „otevřená data“. Zde lze dle jednotlivých kódů okresů vyhledat volební výsledky všech kandidujících stran v každé obci daného okresu. Problémem těchto dat je v absenci výsledků politických stran, které nezískaly v dané obci žádný volební hlas. Tento problém se v rámci výzkumu týkal zejména TOP 09 v roce 2017 a bylo potřeba obce s nulovým volebním výsledkem pro TOP 09 vyhledat a doplnit data individuálně.

Počty obyvatel v jednotlivých obcích pro rok 2013 byly vyhledány na webových stránkách Českého statistického úřadu a jedná se o data k 1. 1. 2013 (Katalog produktů ČSÚ 2013). Ve stejné tabulce se nacházely data ohledně počtu mužů a žen v obcích, z čehož byl následně vypočten jejich poměr, a průměrný věk obyvatel všech obcí Česka. S daty ohledně podílu nezaměstnaných osob v obcích se u roku 2013 vyskytl v rámci výzkumu problém, jelikož k tomuto roku chybějí data. Z tohoto důvodu byla použita data k datu 31. 12. 2014 a byla stažena z veřejné databáze Českého statistického úřadu sekce statistiky (Veřejná databáze ČSÚ 2014). Tento problém by mohl potenciálně způsobit zkreslení výsledků výzkumu, jelikož se podíl nezaměstnaných osob během roku může částečně změnit. Předpokladem však je, že z důvodu velkého množství analyzovaných municipalit (6253 a 6254) bude vliv tohoto metodického problému na výsledky zanedbatelný. Data týkající se počtu obyvatel, poměru mužů a žen a průměrného věku pro rok 2017 byla vyhledána ve stejné sekci jako pro rok 2013 a váží se k datu 1. 1. 2017 (Katalog produktů ČSÚ 2017). U podílu nezaměstnaných osob v roce 2017 byla data k dispozici k datu 31. 12. 2017 opět ve veřejné databázi Českého statistického úřadu (Veřejná databáze ČSÚ 2017).

Při výpočtu hustoty obyvatel, tedy počtu obyvatel na jeden km², byla použita data o rozloze jednotlivých obcí v hektarech z roku 2016 stažená z územně analytických podkladů Českého statistického úřadu a data o počtu obyvatel obcí v letech 2013 a 2017. Tento výpočet mohl být proveden pro roky 2013 a 2017 s rozlohou obcí z roku 2016, jelikož rozlohy obcí se mění pouze minimálně⁶ a výsledek výzkumu to tedy nemohlo ovlivnit. Výpočet procentuálního zastoupení římských katolíků v obcích byl proveden na základě dat ze SLDB 2011, jelikož jsou v něm uvedena jediná dostupná data ohledně tohoto zkoumání. Byl tedy proveden výpočet poměru obyvatel hlásících se k římskokatolické církvi s celkovým počtem obyvatel v každé obci v roce. Fakt, že se jedná o poměrně zastaralá data, může výsledek výzkumu lehce zkreslit zejména v roce 2017. Přesto by případné zkreslení mělo být minimální, jelikož je předpokládáno, že se poměr římských katolíků v obcích příliš dynamicky nemění. Další zkreslení výsledků u tohoto indikátoru mohlo nastat v důsledku nepřesných dat, jelikož mnoho obyvatel⁷ odmítlo uvést svou náboženskou orientaci. Z dat SLDB 2011 bylo také vypočteno procentuální zastoupení vysokoškolsky vzdělaných obyvatel na počet obyvatel dosahujících minimálně 15 let. U tohoto indikátoru lze také očekávat zkreslení výsledků výzkumu vzhledem k neaktuálnosti dat, ale stejně jako u indikátoru zastoupení římských katolíků by se mělo jednat pouze o zkreslení, které výrazným způsobem neovlivní výpovědní hodnotu výzkumu. I Lepič (2017) používá ve svém článku pro analýzu jednoho indikátoru starší data a jedná se tedy o běžný postup při absenci aktuálních dat. Další metodickou chybou, která ale nezkreslila výsledek korelace u procentuálního zastoupení římských katolíků a procentuálního zastoupení vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, jsou chybějící data u obcí, které vznikly až po roce 2011, kdy bylo provedeno SLDB. Při výše uvedeném množství se se tato chyba na koeficientech nemůže projevit. V roce 2013 i v roce 2017 nejsou data k dispozici u obcí Krhová a Poličná, které vznikly 1. 1. 2013 odtržením od města Valašské Meziříčí v okrese Vsetín. V roce 2017 dále chybějí data u obcí Polná na Šumavě (okres Český Krumlov), Bražec (okres Karlovy Vary), Doupovské Hradiště (okres Karlovy Vary), Kozlov (okres Olomouc), Město Libavá (okres Olomouc) a Luboměř nad Strážnou (okres Přerov). Tyto obce vznikly 1. 1. 2016 na základě odtržení od vojenských újezdů.

---

⁶ Mezi roky 2013 a 2017 se změnila například rozloha katastrálního území Valašského Meziříčí v důsledku vzniku dvou nových obcí, ale pro oba roky je počítáno pouze s rozlohou Valašského Meziříčí již po odtržení daných obcí. Dále se od roku 2016 zvětšily rozlohy 27 obcí v důsledku zániku vojenského újezdu Brdy. Pro oba roky je počítáno s již zvětšenou rozlohou daných obcí.

⁷ Ve většině obcí se jednalo minimálně o třetinu obyvatel, kteří svou náboženskou orientaci odmítli zaznamenat.

Ke každé obci v České republice byly staženy či vypočteny výše zmíněné indikátory (tj. potenciální determinanty). Všechna data byla utříděna v programu Microsoft Excel a ve stejném programu byl vypočítán vztah mezi uvedenými indikátory a volební podporou TOP 09 a ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v letech 2013 a 2017 pomocí Pearsonovo korelačního koeficientu. Výsledné korelační koeficienty byly zaokrouhleny na tři desetinná čísla. Pearsonovo korelační koeficient je statistický ukazatel lineárního vztahu mezi párovými daty. Nabývá hodnot $\langle -1; 1 \rangle$. Značíme ho r a pro jeho hodnoty tedy platí $-1 \leq r \leq 1$ (Maths & Stats Support Centre 2016). V případě kladné hodnoty korelačního koeficientu hodnoty obou proměnných sousledně stoupají, v případě záporné korelace hodnota jedné proměnné stoupá a druhá klesá a v případě neexistence lineárního vztahu je r nulové či blízké nule. Korelační vztah lze rozčlenit dle jeho síly do pěti stupňů: „velmi slabý“ 0,01 až 0,19, „slabý“ 0,20 až 0,39, „střední“ 0,40 až 0,59, „silný“ 0,60 až 0,79 a „velmi silný“ 0,80 až 1, přičemž výsledek 1 dokazuje dokonalou korelaci (Maths & Stats Support Centre 2016). Stejným způsobem se hodnotí i záporná korelace. Nedostatkem analýzy párových korelací pomocí Pearsonovo korelačního koeficientu je možnost existence skryté nebo intervenující proměnné, kterou tato analýza nedokáže odhalit. Dalším problémem může být existence prostorově se měnících vztahů mezi proměnnými v rámci teritoria Česka. Jelikož výstupem korelační analýzy je průměrná hodnota vztahu pro celé sledované území, existence prostorových rozdílů může způsobit určité zkreslení při interpretaci výsledků analýzy. Obě výše uvedená metodická omezení se dají minimalizovat při použití metod lineární či logistické regrese a geograficky vážené regrese. Z důvodu omezeného limitu rozsahu pro tuto práci však bylo nutné tyto sofistikované metody analýzy vynechat.

Vzorec Pearsnova korelačního koeficientu:

$$r = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}}$$

Kde: x a y ..... vybrané veličiny

$\bar{x}$ a $\bar{y}$ ..... výběrové průměry

Data ohledně volební účasti a volební podpory obou stran v letech 2013 a 2017 byla následně zpracována do mapové podoby v programu ArcGIS 10.3. K tomuto úkonu bylo zapotřebí získat shapefile⁸ z portálu ArcČR 500, což je digitální vektorová geografická databáze, pro všechny obce Česka. Dalším krokem bylo propojení dat volební podpory a volebních výsledků z databáze v programu Microsoft Excel s jednotlivými shapefile obcí v programu ArcGIS 10.3, a to pomocí kódů obcí (KOD_OBEC). Z připojené tabulky byla data volební podpory a volebních výsledků pomocí funkcí *properties/symbology/quantities* přetvořena do podoby kartogramů. Jednotlivé intervaly v kartogramech byly vytvořeny dle funkce *natural breaks*, která vytvoří u každého kartogramu jiné rozsahy intervalů, ale je dodržen stejný metodický postup na základě podoby histogramu u všech kartogramů a výsledky jsou tak odolné zkreslení.

V roce 2013 probíhaly volby i ve vojenských újezdech Hradiště, Boletice, Libavá, Březina a Brdy (zanikl k 1. 1. 2016), ale v roce 2017 již nikoliv, a proto jsou jejich území v tomto roce v kartogramech nevybarvená. Ve znázorněných kartogramech v roce 2017 chybějí katastrální území již uvedených obcí Polná na Šumavě, Bražec, Doupovské Hradiště, Kozlov, Město Libavá a Luboměř pod Strážnou, vzniklých 1. 1. 2016. Tato metodická chyba je zapříčiněna neaktuálností shapefile stažených z portálu ArcČR 500.

Další metodický problém zmiňují např. Bernard, Kostelecký a Šimon (2014, s. 246), kteří tvrdí, že „slabinou představeného metodologického postupu je nutný předpoklad, že voliči hlasují v místě svého bydliště. Pokud tomu tak není a velká část voličů odevzdává svůj hlas jinde, měření souvislostí mezi volebními výsledky v určité lokalitě a sociálním složením jejího obyvatelstva postrádá smysl. Informace o tom, jak velká část voličů v Česku volí mimo své bydliště, nejsou standardně dostupné pro výzkum. Předpokládáme, že celkově jich je zanedbatelný počet, nicméně existují určité volební okrsky, zejména atraktivní turistické lokality, v nichž se tito voliči koncentrují. Při analýze prostorového rozložení reziduí je tak třeba tuto situaci brát v úvahu“.

---

⁸ Shapefile je datový formát pro ukládání vektorových prostorových dat pro geografické informační systémy

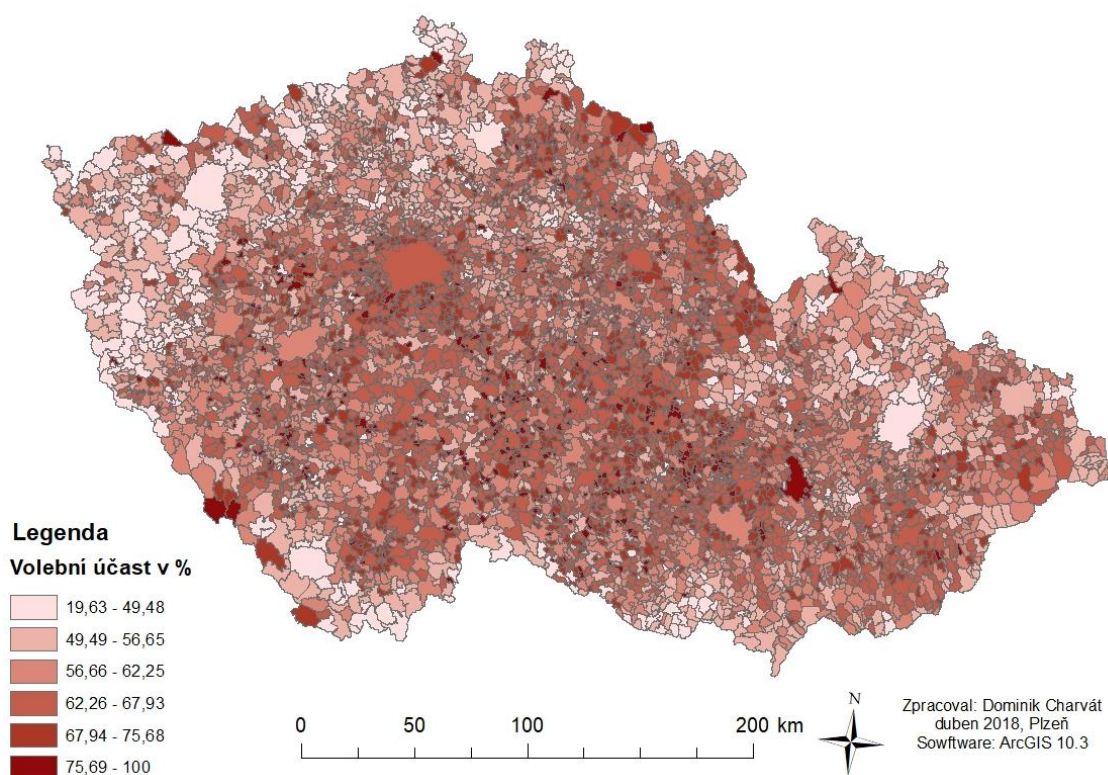
3 Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2013

V roce 2013 přišlo k volbám 59,48 % oprávněných voličů, což byla druhá nejnižší volební účast od roku 1989 (ČSÚ 2013). Vítězem voleb se stala ČSSD s 20,45 % a na mandát v Poslanecké sněmovně dosáhlo sedm politických subjektů, přičemž vedle již zmíněné ČSSD se jednalo o ANO (18,65 %), KSČM (14,91 %), TOP 09 (11,99 %), ODS (7,72 %), Úsvit (6,88 %) a KDU-ČSL (6,78 %) (ČSÚ 2013). Stoprocentní volební účast se vyskytla v obci Čilá v okrese Rokycany, ve které přišlo volit všech 19 oprávněných voličů. Tento malý počet oprávněných voličů může vysvětlit tuto maximální volební účast v obci, jelikož u podobně malých obcí je vyšší pravděpodobnost vysoké volební účasti. Vysoce nadprůměrná volební účast se vyskytovala zejména v obcích Krkonoš, Jizerských hor, Krušných hor či Šumavy (viz obrázek 1). Tento jev je dán obdobím konání voleb, jelikož se konaly v pátek a sobotu, znamená to, že zejména městští obyvatelé volili pomocí voličského průkazu v rekreačních oblastech a zvýšili zde volební účast. Klasickým příkladem je obec Modrava v okrese Klatovy na Šumavě s volební účastí 89,76 %. Další rozsáhlou oblastí s volební účastí nad 70 % byly obce v blízkosti Prahy ve Středočeském kraji (viz obrázek 1), ve kterých žije mnoho vzdělaných obyvatel pracujících v Praze, přičemž vzdělání obyvatel se může pozitivně projevit ve volební účasti. Volební účasti nad 70 % dosáhlo v roce 2013 mnoho obcí na Vysočině (viz obrázek č. 1). Ve většině případů se jedná o obce do 200 obyvatel, u kterých, jak již bylo zmíněno u obce Čilá, je pravděpodobnost vysoké volební účasti podmíněna právě nízkým počtem oprávněných voličů a silnými sociálně-normativními vztahy v obcích v tradicionalistických oblastech Vysočiny. Celkově lze z obrázku 1 vysledovat, že obce s vysokou volební účastí byly koncentrovány do centrální části republiky s výjimkou zmíněných turistických horských obcí.

Naopak absolutně nejnižší volební účasti, která činila 19,63 %, dosáhla obec Vřesová na Sokolovsku. V této obci byl vysoký podíl nezaměstnaných osob 25,82 % (2014) a nenacházel se zde dle SLDB 2011 žádný vysokoškolsky vzdělaný obyvatel, což může vysvětlit snížený zájem o věci veřejné, z čehož vychází malá volební účast. Obce Karlovarského kraje celkově dosáhly podprůměrné volební účasti a tento jev zasahuje i do okresu Tachov v Plzeňském kraji (viz obrázek 1). Podprůměrná volební účast je patrná i v obcích okresů Jeseník a Šumperk v Olomouckém kraji nebo v okrese Bruntál

v Moravskoslezském kraji. Jedná se o oblasti obcí, ve kterých je dlouhodobě nadprůměrná nezaměstnanost a žijí zde obyvatelé s malým zastoupením vysokoškolského vzdělání, což opět vede k efektu nízké volební účasti (Boček, Cibulka 2016). Jedná se zároveň o oblasti bývalých Sudet s nízkou hustotou obyvatel a vysokým zastoupením cizinců, z čehož také může pramenit nízká volební účast (Boček, Cibulka 2016). Obce s podprůměrnou volební účastí jsou tedy koncentrovány do příhraničních oblastí bývalých Sudet, přičemž jako anomálie se projevují již zmíněná horská turistická centra.

Obr. č. 1: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018

3.1 TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013

Volebním lídrem TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013 byl Karel Schwarzenberg a strana získala celkem 11,99 % hlasů, přičemž dosáhla na 26 poslaneckých mandátů (ČSÚ 2013). Strana v tomto roce kandidovala s podporou hnutí STAN⁹. Největší volební podporu v tomto roce získala TOP 09 v obci

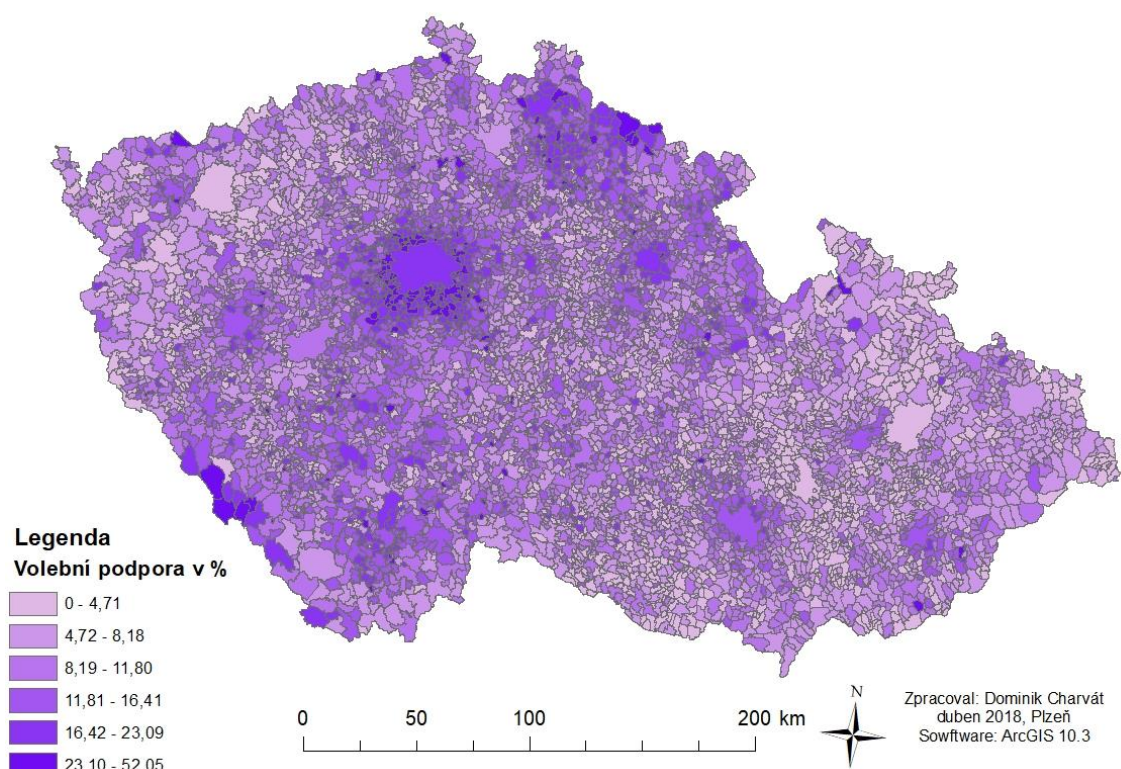
⁹ Hnutí Starostové a nezávislí.

Lhota-Vlasenice v okrese Pelhřimov a jednalo se o 52,05 % hlasů. Evidentní koncentrace vysoké volební podpory strany se vyskytovala v Praze, kde získala 23,03 % hlasů, což je takřka dvojnásobek republikového průměru, a v jejím blízkém okolí (viz obrázek 2). V Praze se uvedený zisk rovnal volebnímu vítězství. I v ostatních větších městech dosahovaly volební výsledky strany nadprůměrných hodnot. V Liberci získala TOP 09 18,94 %, v Hradci Králové 17,6 %, v Českých Budějovicích 15,94 %, v Plzni 15,05 %, v Brně 13,79 %, či v Pardubicích 13,65 %. Výsledku blížíciho se průměru dosáhla strana v Olomouci 11,84 % a z velkých měst získala výrazně podprůměrnou podporu v Ostravě 6,78 %. V obcích přilehlých Praze byla podpora TOP 09 ještě výraznější a v některých obcích přesahovala 30% hodnoty. Vysokou podporou disponovala také v obcích v suburbánním zázemí Českých Budějovic či Hradce Králové. Další výraznou oblastí s podporou TOP 09 byla východní část Libereckého kraje, konkrétně obce v Jizerských horách, kde jako příklad lze uvést Bedřichov s volebním výsledkem 34,95 % a krkonošské obce okresu Trutnov (viz obrázek 2), kde například ve Špindlerově Mlýně dosáhla podpora 26,27 %, což značí, stejně jako u volební účasti, vysoký počet volících městských turistů na voličský průkaz v těchto obcích, vychází-li se, dle výše uvedených údajů, z voličské základny TOP 09 ve velkých městech. Jedná se také o obce s vysokou životní úrovní obyvatel a na tyto voliče TOP 09 jako pravicová strana cílí. Regionem výrazné podpory TOP 09 byly dále šumavské příhraniční obce (viz obrázek 2), kdy lze uvést příklad Kvildy 27,67 % a Modravy 26,54 %. Jev vysoké volební podpory v rekreačních střediscích potvrdil v Krušných horách Boží Dar s 36,87 % pro TOP 09. Vzhledem k uvedeným datům lze konstatovat, že hlavní centra volební podpory tvoří velká města, především českých krajů, jejich suburbánní zázemí, k čemuž se přidávají obce horských oblastí Krkonoš, Jizerských hor a Šumavy. Z celkového pohledu byla nadprůměrná volební podpora koncentrována do regionů, ve kterých byla zároveň i nadprůměrná volební účast, což naznačuje potenciální vyšší hodnotu korelačního vztahu.

V 96 obcích nezískala TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny 2013 ani jeden hlas a zaznamenala v nich tedy 0% volební výsledek. Velmi slabou volební podporou disponovala strana zejména v obcích okresů Znojmo či Vyškov (viz obrázek 2). Z celkového pohledu na mapu volební podpory TOP 09 je zjevné, že v moravských a slezských krajích dosáhla výrazně nižších volebních výsledků, než v českých krajích. Výjimku na Moravě tvoří pouze Brno a jemu přilehlé obce, ve kterých byla podpora

vyšší než 15% a části Zlínského kraje. Z českých regionů lze označit za nejslabší s ohledem na volební výsledky TOP 09 region Severozápad, tedy Karlovarský a Ústecký kraj, přičemž ve většině obcí těchto krajů nepřesáhl volební výsledek celorepublikový průměr strany 11,99 %. Výjimku v tomto regionu tvořily například Karlovy Vary 16,27 % či již zmíněný Boží Dar 36,87 %. Dle kartogramu lze uvést, že u volební podpory TOP 09 je značná štěpná linie centrum vs. periferie (Hloušek 2002b).

Obr. č. 2: Volební výsledky TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013

Zdroj: Vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu, 2018

3.2 Determinanty podpory TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny 2013

Výsledek korelačního vztahu dle Pearsonovo korelačního koeficientu mezi volební podporou TOP 09 a volební účastí ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013 nabývá hodnoty 0,239 (viz tabulka 1), což znamená, že vyšší volební účast v obcích determinuje volební výsledky TOP 09 z 5,71 %¹⁰. Do jisté míry se tedy potvrdila

¹⁰ Procentuální vysvětlení výsledků se počítá z druhé mocniny hodnoty koeficientu. V tomto případě $(0,239 \cdot 0,239) \cdot 100 = 5,7 \%$.

podobnost mezi kartogramy volební účasti a volebních výsledků strany v roce 2013 (viz obrázky 1 a 2). Jedná se sice o poměrně slabý vztah, ale v kontextu vyhodnocení výsledků korelačních vztahů všech indikátorů je v roce 2013 u TOP 09 třetí nejvyšší a jednoznačně již volební podporu TOP 09 pomáhá definovat. Tento fakt potvrzuje rozbor Nového (2013), že vyšší volební účast se pozitivně odráží na volebním výsledku TOP 09 a je to dáno cílovou voličskou skupinou strany, která se uchází zejména o hlasy lidí zajímajících se o veřejné dění.

Tab. č. 1: Korelační vztahy mezi indikátory a volební podporou TOP 09 a ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013

	Volební účast	Počet obyvatel	Hustota zalidnění	Poměr muži/ženy	Průměrný věk	Nezaměstnanost	Zastoupení římských katolíků	Vzdělání
TOP 09	0,239	0,045	0,146	-0,046	-0,153	-0,288	-0,196	0,497
ANO	-0,015	0,002	0,078	-0,039	-0,156	-0,070	-0,308	0,113

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018

Nejslabší korelační vztah je u TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny 2013 mezi volební podporou strany a indikátorem počtu obyvatel. Korelace dosahuje pouze hodnoty 0,045. Nabývá tedy kladných hodnot, ale je velmi slabá. Jedná se o minimální vztah závislosti velikosti obce dle počtu obyvatel a volební podpory. Toto zjištění příliš nekorresponduje s tvrzením, že voličskou základnou disponuje TOP 09 zejména ve větších městech. Vysokých volebních výsledků sice strana ve velkých městech dosáhla, ale zároveň jich dosáhla i v malých obcích v okolí těchto měst, přičemž tento jev je nezřetelnější v okolí Prahy (viz obrázek 2). Nedá se tedy říci, že štěpná linie centrum vs. periférie (Hloušek 2002b) je reprezentována a priori rozdíly mezi městem a venkovem. Namísto toho je nezbytné pro popsání center a periferií použít komplexnější charakteristiky. Dalším důvodem nízkého korelačního vztahu jsou již zmíněná turistická horská centra, která mají nízký počet stálých obyvatel, ale volilo zde mnoho městských obyvatel s voličským průkazem a zároveň zde TOP 09 dosáhla nadprůměrných volebních výsledků. Zejména ovlivněním těchto dvou faktorů je uvedený korelační vztah velmi nízký. Větší míra souvislosti byla vypočítána mezi volební podporou a hustotou zalidnění v obcích a činila hodnotu 0,146. Stejně jako u počtu obyvatel je tento faktor součástí štěpné linie město vs. venkov (Hloušek 2002b).

Výsledek naznačuje, že s vyšší hustotou zalidnění v obcích roste slabě i volební podpora TOP 09, přičemž souvislost je mezi těmito faktory na úrovni 2,13 %. Štěpné linie město vs. venkov a centrum vs. periférie (Hloušek 2002b) nabývají u TOP 09 dle výsledků korelačního koeficientů pouze marginálních rozměrů z výše uvedených důvodů potřeby komplexnějších ukazatelů centrálnosti a periferiality.

Velmi malá míra souvislosti se vyskytovala mezi volební podporou TOP 09 a faktorem poměru mužů a žen. Výsledek korelace je $-0,046$ (viz tabulka 1), což znamená, že zastoupení pohlaví v obcích absolutně nedefinovalo volební podporu strany v roce 2013. Záporný výsledek uvádí, že měla strana minimálně vyšší podporu v obcích, kde je větší zastoupení žen. Vliv tohoto demografického faktoru se dá očekávat marginální u všech politických subjektů v České republice.

Podstatnější vliv na volbu TOP 09 měl z demografických faktorů průměrný věk obyvatel obcí. Výsledek této korelace je $-0,153$ (viz tabulka 1) a znamená, že s ubývajícím průměrným věkem v obcích, což značí záporné znaménko výsledku, se mírně zvyšovala volební podpora strany. Průměrný věk tedy definoval volební podporu z 2,34 %, což lze stále řadit mezi částečně slabou korelaci a v celkovém kontextu vlivu vybraných indikátorů se řadí mezi průměrné. Tento výsledek může být způsobem tím, že strana TOP 09 sice cílí na voliče s nižším průměrným věkem, ale mezi svými volebními lídry v roce 2013 měla zkušené a starší politiky Karla Schwarzenberga, Leoše Hegera či Miroslava Kalouska a pro oslovení mladých scházeli kandidát typu Dominika Feriho.

V rámci socioekonomické štěpné linie (Hloušek Kopeček 2005) byl zkoumán korelační vztah volební podpory TOP 09 s podílem nezaměstnaných osob v jednotlivých obcích. V roce 2013 byla tato míra souvislosti $-0,288$ (viz tabulka 1), tedy slabá záporná korelace. Jedná se o však o druhý nejsilnější vztah volební podpory TOP 09 a některého z indikátorů v roce 2013, což vypovídá o tom, že socioekonomická štěpná linie je u této strany nezanedbatelná. Výsledek $-0,288$ udává, že v obcích s nízkým podílem nezaměstnaných osob volební podpora TOP 09 lehce rostla a naopak v obcích s vysokým podílem nezaměstnaných osob její podpora lehce klesala. Jako vysvětlení lze uvést podprůměrná podpora strany v Moravskoslezském kraji, ve kterém se dlouhodobě vyskytuje vysoký podíl nezaměstnaných osob (ČSÚ 2014). Výsledek odpovídá

volebnímu programu strany, která se vyznačuje jako pravicová konzervativně liberální a nemá potenciál oslovit nezaměstnané voliče.

Jak již bylo zmíněno v kapitole 3.1, podpora TOP 09 byla v roce 2013 v moravských a slezských krajích nižší než v českých krajích, z čehož se odráží výsledek korelace volební podpory s procentuálním zastoupením římských katolíků v obcích, v kontextu výrazně vyššího zastoupení římských katolíků právě na Moravě a ve Slezsku. Výsledek korelace dosáhl úrovně $-0,196$ (viz tabulka 1), což dokládá, že v obcích s vyšším zastoupením katolíků lehce klesala volební podpora TOP 09 a naopak. Důvodem záporné hodnoty výsledku je bezpochyby existence strany KDU-ČSL, která pravidelně získává podporu věřících, a to v již zmíněných moravských krajích, přičemž ve Zlínském kraji dosáhl volební výsledek KDU-ČSL hodnoty 13,22 %, což je takřka dvojnásobek republikového průměru strany (ČSÚ 2013). S mírou souvislosti tohoto indikátoru s volebním výsledkem strany 3,84 % se náboženský faktor řadí v roce 2013 mezi středně důležité a osoba Miroslava Kalouska jako bývalého předsedy KDU-ČSL nehraje při volebním rozhodování římských katolíků takřka žádnou roli.

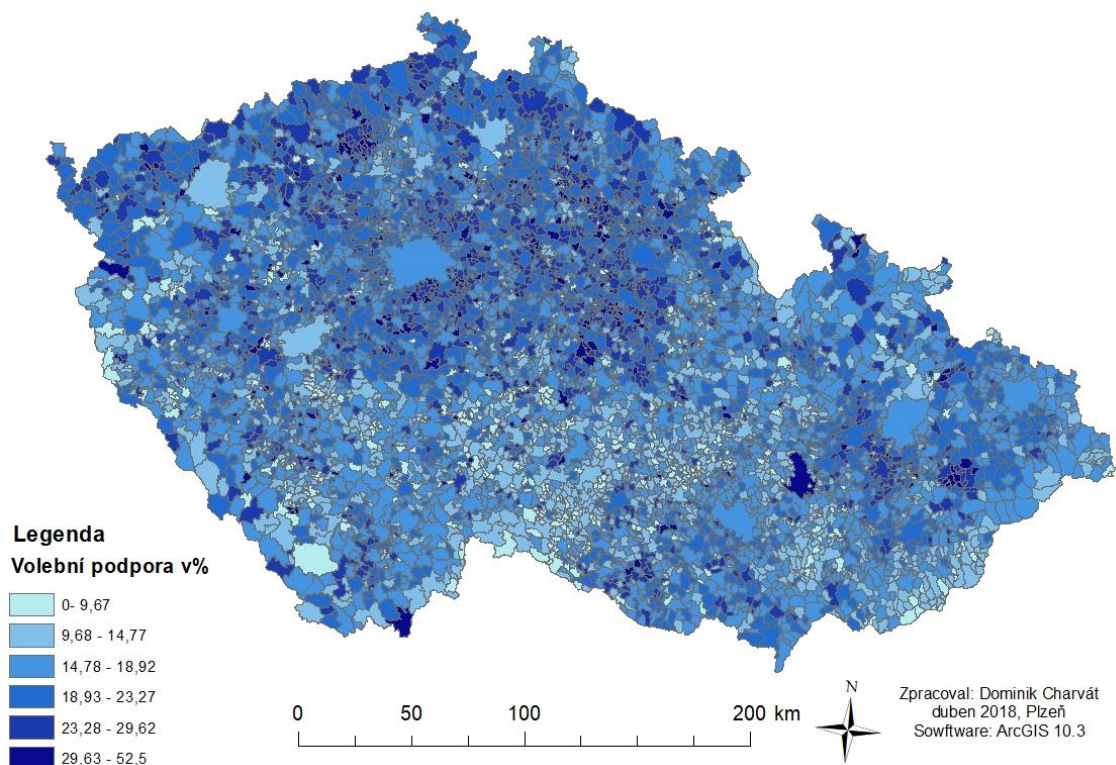
Absolutně nejvyšší vztah, ze zkoumaných indikátorů, se v roce 2013 vyskytl mezi volební podporou TOP 09 a procentuálním zastoupením vysokoškolsky vzdělaných obyvatel v jednotlivých obcích. Výsledek korelační analýzy se rovná číslu 0,497 (viz tabulka 1) a je více jak dvojnásobný, než druhá nejvyšší míra korelace u indikátoru volební účasti. Jedná se tedy o střední kladnou korelaci, která by se dala v kontextu výzkumu označit za vysokou. Výsledek udává, že s rostoucí mírou vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva rostl i volební výsledek strany a naopak s klesající mírou klesal zároveň výsledek strany v jednotlivých obcích České republiky. Velký vliv na tuto hodnotu jevu má již několikrát zmíněná podpora TOP 09 ve velkých městech a jejich okolních obcích, jelikož se zde zároveň vyskytuje vzdělané obyvatelstvo, které má ve velkých městech zaměstnání. Naopak v dalších krajích, zejména v tom Moravskoslezském, kde měla TOP 09 podprůměrnou volební podporu je dlouhodobě podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva nízký (SLDB 2011).

3.3 ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013

Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2013 byly první, ve kterých hnutí ANO kandidovalo. V čele s charismatickým lídrem a zakladatelem Andrejem Babišem dosáhlo celorepublikového výsledku 18,65 % hlasů, což znamenalo 47 poslaneckých křesel. (ČSÚ 2013) Nejvíce procent získalo hnutí v Heřmanicích, malé obci s 63 obyvateli (2013) v okrese Havlíčkův Brod. Celkem v 18 obcích poté ANO dosáhlo 40% a vyšší volební podpory. V hlavním městě byla volební podpora hnutí 16,46 %, tedy více než 2% body pod celorepublikovým průměrem. V ostatních velkých městech se volební výsledky pohybovaly mezi 17 % a 21 %, přičemž například v Hradci Králové dosáhly 20,25 %, v Plzni 18,33%, v Ostravě 18,01 % či v Brně 17,25 %. Dle těchto dat lze říci, že se zvětšujícím počtem obyvatel se v těchto městech volební podpora ANO lehce snižovala. Z kartogramu je patrné, že volební výsledky ANO přesahující 24 % byly v roce 2013 koncentrovány do obcí v centrální části České republiky, zejména na východ od Prahy do okresů Praha-východ, Kolín, Nymburk a Kutná Hora, ale také do obcí Královehradeckého a Pardubického kraje (viz obrázek 3). Dalším regionem výrazné volební podpory hnutí byl region Severozápadní Čechy, zejména Ústecký kraj (viz obrázek 3). V rámci Moravy se vyskytla největší volební podpora v okolních obcích měst Olomouce a Valašského Meziříčí. Celkově lze uvést, že volební podpora ANO byla výrazně vyšší v severní a západní polovině České republiky, což dokládá celkové volební vítězství ANO ve Středočeském, Ústeckém, Libereckém a Královehradeckém kraji.

Nulový volební výsledek zaznamenalo ANO v roce 2013 ve 12 obcích, přičemž jednou z nich byla obec Čilá, ve které byla zaznamenána 100% volební účast. Volební podpora nižší 5 % se u hnutí vyskytla v 95 obcích republiky. Dle kartogramu je zjevné, že v jižní polovině České republiky byla volební podpora ANO konstantně nižší, než v té severní. Region obcí, ve kterých nedosahovala 10% úrovně, se nacházel v okresech Jindřichův Hradec, Pelhřimov a Jihlava (viz obrázek 3). Z celkového hlediska lze vyhodnotit, že prostorové rozložení volebních výsledků ANO v roce 2013 bylo poměrně konstantní a nelze zde na první pohled určit štepnuou linii město vs. venkov či centrum vs. periférie.

Obr. č. 3: Volební výsledky ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018

3.4 Determinanty podpory ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny 2013

Korelační vztah indikátoru volební účasti s volební podporou ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013 nabývá hodnoty -0,015 (viz tabulka 2) a je ve srovnání s ostatními indikátory u hnutí ANO v tomto roce druhý nejslabší. Jedná se o velmi slabou zápornou kolaci, což značí marginální míru souvislosti.

Tab. č. 2: Korelační vztahy mezi indikátory a volební podporou TOP 09 a ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013

	Volební účast	Počet obyvatel	Hustota zalidnění	Poměr muži/ženy	Průměrný věk	Nezaměstnanost	Zastoupení římských katolíků	Vzdělání
TOP 09	0,239	0,045	0,146	-0,046	-0,153	-0,288	-0,196	0,497
ANO	-0,015	0,002	0,078	-0,039	-0,156	-0,070	-0,308	0,113

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018

Podobně marginální souvislost lze definovat u štěpné linie město vs. venkov (Hloušek 2002b), jelikož faktor počtu obyvatel v jednotlivých obcích se odrážel na volební podporu takřka nulově. Výsledek tohoto korelačního vztahu s volební podporou ANO je tedy pouze 0,002 (viz obrázek 2), což je absolutně nejnižší hodnota korelace v roce 2013 v rámci obou zkoumaných stran. Mírně silnější vztah lze u této štěpné linie vysledovat u indikátoru hustoty zalidnění, kde míra souvislosti s volební podporou ANO nabývá hodnoty 0,078 (viz tabulka 2), ale stále se jedná o velmi slabou korelaci. Tyto výsledky dokazují rovnoměrné rozložení volebních výsledků ANO v roce 2013, přičemž nelze jednoznačně určit velikost obcí, ve kterých hnutí dosáhlo nejlepších výsledků (viz obrázek 3). Tento fakt se odrážel i ve volebních výsledcích v největších městech, ve kterých se volební výsledky pohybovaly v blízkosti celorepublikového průměru.

Volební podporu hnutí nedefinovalo ani poměrné zastoupení mužů a žen, u kterého je výsledek korelačního vztahu s volební podporou ANO -0,039 (viz tabulka 3), což vyjadřuje velmi slabou souvislost, která značí, že v obcích s převažujícím zastoupením žen byla podpora hnutí mírně vyšší, než v obcích s převažujícím zastoupením mužů. Stejně jako u TOP 09 se potvrzuje, že v České republice nemá tento demografický faktor na politickou volbu takřka žádný vliv.

Celkově druhá nejsilnější míra souvislosti s volební podporou ANO lze u zkoumaných indikátorů vysledovat v roce 2013 u průměrného věku obyvatel obcí, která dosáhla hodnoty -0,156 (viz tabulka 3), tedy 2,43 %. Záporné znaménko udává, že s klesajícím průměrným věkem v jednotlivých obcích lehce rostla volební podpora hnutí. Tento výsledek dokládá, že v roce 2013 se hnutí ANO profilovalo jako nový středopravicový subjekt, který měl za cíl oslovit zejména mladé voliče. V rámci zkoumání bude zajímavé srovnání s rokem 2017, jelikož v období mezi zkoumanými volbami se ANO transformovalo více do levé části politického ideologického spektra, které více oslovuje starší voliče, zejména pak v důchodovém věku.

V roce 2013 neměla zásadní vliv na volební podporu hnutí ANO ani socioekonomická štěpná linie (Hloušek, Kopeček 2005), jelikož výsledek korelace podílu nezaměstnaných osob je -0,070 (viz tabulka 2), tedy velmi slabá záporná korelace. Tento výsledek také úzce souvisí s volebním programem a vizí hnutí, které se v roce 2013 takřka neprofilovalo a necílilo na žádnou určitou sociální vrstvu obyvatel. Jak již

bylo uvedeno, v této době se jednalo spíše o středopravicový subjekt, ale tento profil byl dán spíše postavou miliardáře Andreje Babiše, nežli uceleným programem, který by zastával tyto hodnoty. Z výsledku je tedy patrný minimální vztah mezi uvedenými neznámými, kde záporné znaménko značí, že se volební výsledek nepatrně zvyšoval s klesajícím podílem nezaměstnaných osob v dané obci.

Největší míra souvislosti se u volební podpory ANO v roce 2013 vyskytla ve spojení s procentuálním zastoupením římských katolíků v obcích. Zde se korelační vztah rovná výsledku $-0,308$ (viz tabulka 2) a značí rostoucí volební výsledky hnutí ve spojitosti s klesajícím zastoupením katolíků a naopak klesající volební výsledky ve spojení s rostoucím zastoupením katolíků, přičemž druhé vysvětlení se jeví jako srozumitelnější. Tato korelace se na první pohled stále jeví jako slabá, ale v kontextu vlivu jednotlivých indikátorů na volbu ANO v roce 2013 je dvakrát vyšší, nežli druhá v pořadí, a zejména v kontextu nejasné profilace hnutí ji lze označit za výjimečnou. Štěpná linie církev vs. stát (Hloušek 2002b) tedy v determinování volebních výsledků ANO v tomto roce měla významnou roli. Vysvětlení tohoto jevu poskytují zejména dva faktory. Prvním je osoba Andreje Babiše, který byl před rokem 1989 aktivním členem KSČ. Na tuto stranu nahlíží římsští katolíci velmi negativně, jelikož zde byly za komunistického režimu snahy církev utlačovat a zcela rozpustit, což dokazuje zánik několika klášterů či vykonstruovaný proces faráře Josefa Toufara. (joseftoufar.cz 2015) Dalším faktorem ovlivňujícím výsledek této korelace je, stejně jako u TOP 09, existence KDU-ČSL, která na římské katolíky primárně cílí a z kartogramu volebních výsledků ANO v roce 2013 lze vysledovat, že na Moravě, kde je procentuální zastoupení věřících největší, byly volební výsledky ANO slabší než v oblastech s menším zastoupením věřících (viz obrázek 3).

Značně menší souvislost lze vysledovat u ukazatele procentuálního zastoupení vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, kde je výsledek korelačního vztahu s volební podporou ANO v roce 2013 $0,113$ (viz tabulka 2). Jedná se o slabou kladnou korelaci, přičemž je třetí nejvyšší ze sledovaných indikátorů u hnutí ANO v daném roce. Udává, že s rostoucím zastoupením vysokoškolsky vzdělaných lidí v obcích mírně rostla i volební podpora hnutí ANO.

3.5 Srovnání determinantů podpory TOP 09 a ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny 2013

Z pohledu na tabulky 1 a 2 lze říci, že žádné zásadní rozdíly u vlivu jednotlivých indikátorů mezi oběma stranami nejsou, což potvrzuje, že v roce 2013 cílili na podobný typ voličů. Největší rozdíl výsledků korelací volebních podpor s jedním z indikátorů byl mezi stranami u procentuálního zastoupení vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. Korelační vztah vyšel u obou stran kladný, ale v rámci TOP 09 se jednalo o středně silnou korelaci 0,497 (viz tabulky 1 a 2), což byl absolutně nejvyšší vztah sledovaných indikátorů v roce 2013. Míra souvislosti volebních výsledku hnutí ANO a procentuálního zastoupení vysokoškolsky vzdělaných obyvatel byl 0,113, což není zanedbatelné, ale ve srovnání s TOP 09 je míra souvislosti značně slabší. Tento rozdíl je opět dán širší částí voličů, které se podařilo ANO oslovit.

U indikátoru volební účasti lze určitý rozdíl shledat, přičemž značně výraznější vliv měla volební účast v jednotlivých obcích na volbu TOP 09, u které se jednalo o slabou korelaci, zatímco u hnutí ANO se výsledek korelace blížil nule.

V rámci štěpné linie město vs. venkov (Hloušek 2002b) nedefinoval volební výsledky TOP 09 a ANO ani jeden ze zkoumaných faktorů, kterými byly počet obyvatel a hustota zalidnění. Ve všech případech se jednalo o slabou kladnou korelaci, která značí pouze minimální vztah mezi faktory a volebními výsledky stran. Nepatrně silnější míra souvislosti se vyskytla u tohoto indikátoru u TOP 09.

Naprosto marginální rozdíl mezi stranami byl vypočítán u indikátoru poměru mužů a žen. Jak již bylo zmíněno v rozboru jednotlivých stran, tento faktor není v prostředí české politiky podstatný u žádné z politických stran. U TOP 09 a ANO byl výsledek velmi slabých korelací záporný, což udává marginální nárůst volební podpory v obcích s převažujícím počtem žen.

Ještě menší rozdíl byl mezi sledovanými stranami u výsledku korelačního vztahu indikátoru průměrného věku. Zde byly výsledky -0,153 u TOP 09 a -0,156 u ANO (viz tabulky 1 a 2). Jedná se o záporné korelace, které jsou na pomezí velmi slabé a slabé. Udávají, že v s klesajícím průměrným věkem v obcích mírně rostla volební podpora obou stran. Tento jev opět dokazuje shodnou cílovou skupinu voličů obou stran, které jako středopravicové až pravicové cílí zejména na mladší aktivní voliče.

V rámci socioekonomické štěpné linie (Hloušek, Kopeček 2005) a konkrétního případu indikátoru nezaměstnanosti byl již rozdíl výsledku korelační vztahu s volební podporou mezi stranami značnější. U obou je výsledkem záporná korelace, přičemž u TOP 09 -0,288 a u ANO pouze -0,070 (viz tabulky 1 a 2). Tyto výsledky naznačují, že i když bylo uvedeno, že se obě strany vyznačovaly jako středopravicové až pravicové, u TOP 09 byl tento profil výraznější, z čehož vyplývá menší šance oslovení nezaměstnaných voličů. Hnutí ANO se svým program snažilo oslovit širší socioekonomickou sféru obyvatel, což se ve výsledku této korelace projevilo.

Slabá záporná korelace vyšla u obou stran ve vztahu mezi jejich volební podporou a procentuálním zastoupením římských katolíků v jednotlivých obcích, přičemž u ANO byl výsledek korelace -0,308, což už lze považovat za vztah, který pomáhal definovat volební podporu ANO. Podobný, ovšem lehce slabší, byl vztah mezi indikátorem a volebním výsledkem TOP 09, který se rovnal výsledku -0,196. Obě hodnoty značí, že s přibývajícím zastoupením římských katolíků v obci se snižoval volební výsledek stran. Tento jev je způsoben již zmíněnou existencí strany KDU-ČSL, která je zaměřena na věřící voliče. Další zdůvodnění záporných korelací může být liberální orientace obou stran, a to v kontextu konzervativního smýšlení věřících obyvatel.

Celkově se dá říci, že všechny koeficienty jsou vyšší u TOP 09, což značí ideologickou neukotvenost ANO a určité tendence k populistické „catch-all“ politice. U TOP 09 je ideologická profilace obecně silnější.

4 Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2017

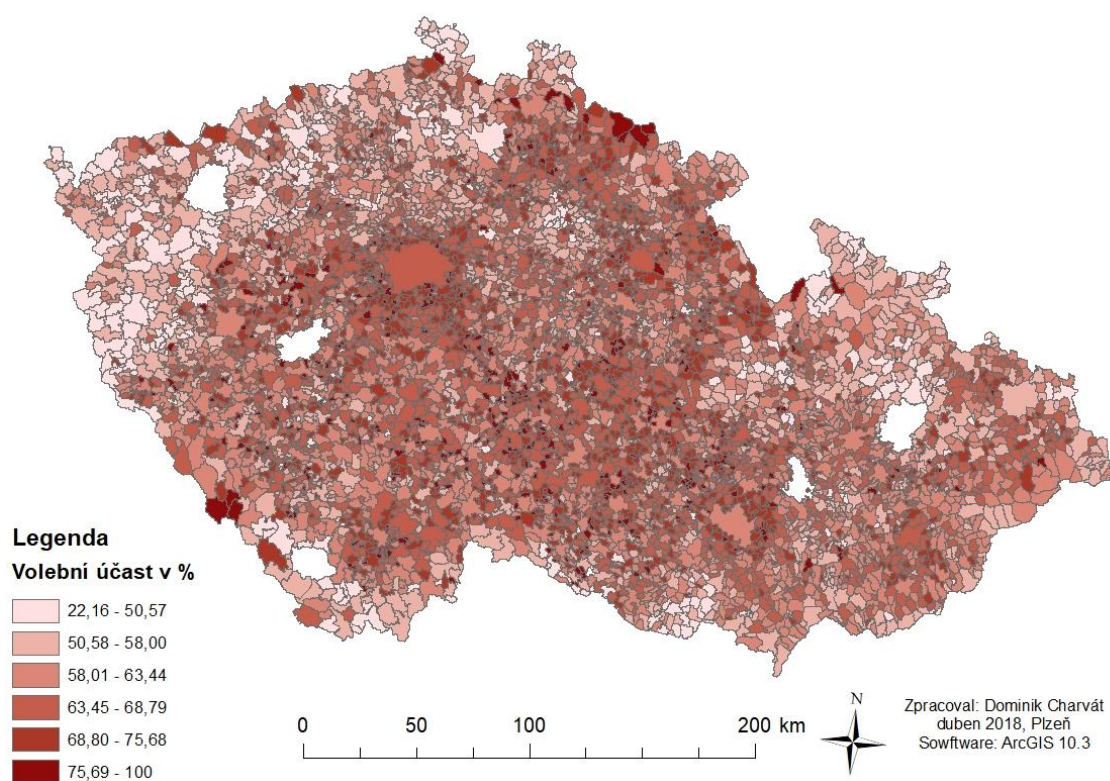
Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017 byla 60,84 %, což znamenalo nárůst o více než 1% bod oproti volbám v roce 2013. Suverénním vítězem se stalo hnutí ANO s volebním výsledkem 29,64 %. Následovaly politické subjekty ODS (11,32 %), Piráti (10,79 %), SPD (10,64 %), KSČM (7,76 %), ČSSD (7,27 %), KDU-ČSL (5,8 %), TOP 09 (5,31 %) a STAN (5,18 %). (ČSÚ 2017) Takovéto rozložení volebních výsledků značí oproti předchozím volbám nárůst vítězného hnutí ANO a enormní propad vítěze voleb z roku 2013 ČSSD. Stoprocentní volební účast se, stejně jako v roce 2013, vyskytla v obci Čilá na Rokycansku. V dalších 11 obcích poté byla volební účast nad 90 %. Vysoce nadprůměrných hodnot opět dosahovala účast v turistických obcích Jizerských hor, Krušných hor, Krkonoš a Šumavy (viz obrázek 4). Největší volební účast z těchto obcí byla v obci Modrava na Šumavě, kde dosáhla 90,3 %. Jedná se o stejné vysvětlení tohoto jevu, kterým byli turisté či chatari volící na voličský průkaz právě v těchto rekreačních střediscích. Z výsledků kartogramů (viz obrázky 1 a 4) je patrné, že i ostatní oblasti nadprůměrné volební účasti byly během obou voleb neměnné. Dalším regionem tedy byla Praha a okolní suburbánní obce, ve kterých je koncentrováno vzdělanější obyvatelstvo s větším zájmem o věci veřejné. Stejně jako v roce 2013 byla v roce 2017 nadprůměrná volební účast v mnoha obcích do 200 obyvatel na Vysočině, kde je pravděpodobnost vysoké volební účasti vyšší z důvodu malého počtu obyvatel i důsledkem vlivu dalších již diskutovaných faktorů.

Obec s minimální volební účastí se od roku 2013 také nezměnila. Opět se jednalo o obec Vřesová v okrese Sokolov, s volební účastí v roce 2017 22,16 %. Podíl nezaměstnaných osob byl ve Vřesové v tomto roce 14,29 % (2017), a dle SLDB 2011 se zde nenacházel žádný vysokoškolsky vzdělaný obyvatel. Tyto faktory determinují snížený zájem o věci veřejné a tedy i vysoce podprůměrnou volební účast. V dalších dvou obcích volební účast nepřesáhla 30 %. Byly to obce Nová Ves, také v okrese Sokolov, s volební účastí 25,56 % a Zběšičky v okrese Písek s volební účastí 29,5 %. Z kartogramu (viz obrázek 4) je patrné, že se podprůměrná volební účast vyskytovala ve většině obcí Karlovarského kraje, okresu Tachov v Plzeňském kraji, Moravskoslezského kraje či okresu Znojmo v Jihomoravském kraji

(viz obrázek 4). V těchto regionech panuje dlouhodobá vysoká nezaměstnanost a nižší zájem o věci veřejné v České republice může způsobovat i vyšší zastoupení cizinců.

Kartogramy volebních účastí v obcích v letech 2013 a 2017 jasně dokazují, že se prostorové rozložení volební účasti mezi uvedenými roky nezměnilo. Nejnižší volební účasti byly v okrajových částech České republiky, zejména v oblasti bývalých Sudet, kde výjimku tvořila turistická horská centra. Nejvyšší volební účast se poté koncentrovala do obcí v okolí Prahy a do obcí v centrální části České republiky (viz obrázky 1 a 4). Žádné prostorové změny tak mezi uvedenými roky nelze vysledovat.

Obr. č. 4: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018

4.1 TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017

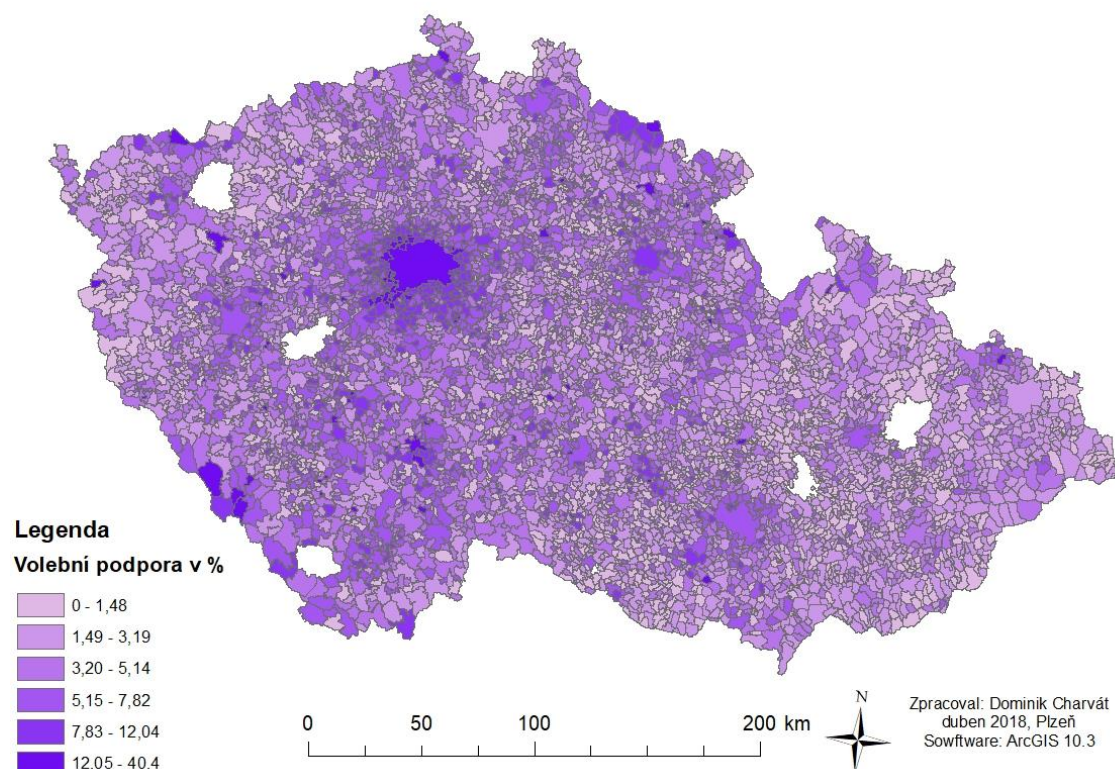
Republikovým volebním lídrem TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017 byl Miroslav Kalousek a strana získala 5,31 % hlasů, což pro ni znamenalo 7 poslaneckých mandátů. Strana zaznamenala více než poloviční procentuální propad oproti roku 2013 a zároveň ztratila v Poslanecké sněmovně 19 křesel (ČSÚ 2017).

TOP 09 v roce 2017 kandidovala již bez podpory hnutí STAN, což může vysvětlovat volební propad strany, jelikož hnutí STAN v roce 2017 získalo poslanecké mandáty jako samostatný subjekt. Nejlepšího volebního výsledku strana dosáhla v obci Pšov v Karlovarském kraji ležící na hranici s Plzeňským kraji, kde byl její volební výsledek 40,4 % a obec lze dobře identifikovat na kartogramu volební výsledků TOP 09 (viz obrázek 5). Poté pouze v dalších dvou obcích přesáhla její volební podpora 20 %, přičemž v obci Zámostí-Blata v okrese Jičín se jednalo o 26,86 % a v obci Branišovice v okrese Brno-venkov o 22,92 %. Značně ubyli TOP 09 voliči i ve velkých městech, přesto v Praze získala 12,64 %, tedy více než dvojnásobek republikového průměru. V ostatních velkých městech byly volební výsledky TOP 09 již pouze lehce nadprůměrné, přičemž v Hradci Králové získala 8,22 %, v Plzni 7,22 % či v Brně 6,96 %. Z kartogramu je patrné, že nadprůměrná volební podpora se koncentrovala opět do obcí přilehlých Praze a do turistických horských oblastí (viz obrázek 5). V šumavské Horské Kvildě dosáhla strana na volební výsledek 14,7 %, na Božím Daru 12,42 % či v Peci pod Sněžkou 10,75 %. Stejně jako v roce 2013 je zde předpoklad, že v turistických oblastech volili rekreanti z měst na voličské průkazy, což zvýšilo volební výsledek TOP 09, jelikož stále platilo, že volební základna byla pro TOP 09 ve velkých městech. Druhým důvodem nadprůměrné volební podpory strany v těchto obcích je vysoká životní úroveň obyvatel v turistických centrech, na které TOP 09 jako pravicová strana cílí. Další ucelené regiony nadprůměrných volebních výsledků již nejsou zcela patrné. Prostorové rozložení volební podpory TOP 09 v letech 2013 a 2017 si je velmi podobné, s tím rozdílem, že se v roce 2017 ve všech regionech o polovinu tato podpora snížila.

Výrazně v roce 2017 vzrostl, od posledních voleb do Poslanecké sněmovny 2013, počet obcí, ve kterých TOP 09 nezískala ani jeden platný hlas. Celkový počet obcí s 0% volebním výsledkem byl 483, což je více než pětinásobný nárůst od zmíněného roku 2013. Podobnost s tímto rokem však lze vysledovat v regionech, ve kterých se tato minimální či nulová volební podpora vyskytla. Jedná se zejména o obce v Jihomoravském kraji, na Vysočině, ale také třeba ve Středních Čechách, kde se prolínaly obce s minimální a maximální podporou TOP 09 (viz obrázek 5). Z regionálního hlediska je patrné, že, stejně jako v roce 2013, byla v příhraničních regionech volební podpora strany mnohem slabší, než tomu bylo v centrálních regionech. V Moravskoslezském kraji či Karlovarském kraji sice nebylo příliš obcí

s nulovou volební podporou, ale v naprosté většině obcí byla volební podpora strany podprůměrná. Dokládá to i město Ostrava, ve kterém získala strana TOP 09 pouhých 2,77 %, což je ve srovnání s ostatními městy nad 100 tisíc obyvatel jednoznačně nejslabší výsledek. Důvodem tohoto jevu je vyšší podíl nezaměstnaných osob, které nemá TOP 09 jako pravicová strana šanci oslovit. Je tedy patrná štěpná linie centrum vs. periférie, ale také socioekonomická štěpná linie (Hloušek 2002b).

Obr. č. 5: Volební výsledky TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018

4.2 Determinanty podpory TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny 2017

Vliv indikátoru volební účasti na volební podporu TOP 09 se ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017 od stejných voleb v roce 2013 příliš nezměnil. Výsledek 0,217 značí slabou kladnou korelaci (viz tabulka 3). Tato korelace je však v roce 2017 u TOP 09 druhá nejvyšší. Do jisté míry se opět potvrdila podobnost mezi kartogramy volební účasti a volební podpory TOP 09 v roce 2017, přičemž v regionech s vysokou volební účastí se zvyšuje volební výsledek strany. Jedná se zejména o zmiňovaná horská turistická centra či obce v blízkosti Prahy. Mírné oslabení vztahu oproti roku

2013 souvisí s celkovým úbytkem volební podpory TOP 09 v roce 2017, přičemž strana v tomto roce dosáhla celoplošně slabších výsledků, čímž se zvětšuje pravděpodobnost oslabení korelačního vztahu. Nicméně lze uvést, že se cílová skupina voličů TOP 09, zájímající se o věci veřejné, nezměnila. Ačkoliv je zřejmé, že mnoho původních voličů stranu opustilo, pravděpodobně ve prospěch Pirátské strany.

Tab. č. 3: Korelační vztahy mezi indikátory a volební podporou TOP 09 a ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017

	Volební účast	Počet obyvatel	Hustota zalidnění	Poměr muži/ženy	Průměrný věk	Nezaměstnanost	Zastoupení římských katolíků	Vzdělání
TOP 09	0,217	0,056	0,146	-0,042	-0,156	-0,168	-0,158	0,422
ANO	-0,248	-0,014	-0,025	0,025	0,087	0,078	-0,240	-0,245

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018

Minimální změnu prodělal mezi roky 2013 a 2017 také vliv štěpné linie město vs. venkov (Hloušek 2002b) na volbu TOP 09. Korelační vztah počtu obyvatel dosáhl hodnoty 0,056 a hustoty zalidnění 0,146 (viz tabulka 3). Jedná se o velmi slabé kladné korelace, které nekorrespondují s městskou voličskou základnou strany. Tyto výsledky jsou ovlivněny zejména menšími obcemi v okolí Prahy, které nepřesahují 500 obyvatel, ale podpora strany je v nich nadprůměrná. Opět se nedá říci, že štěpná linie centrum vs. periferie je reprezentována a priori rozdíly mezi městem a venkovem. Namísto toho je nezbytné pro popsání center a periferií použít komplexnější charakteristiky. Dalším jevem, který korelace této štěpné linie zkresluje, je nadprůměrná podpora TOP 09 v rekreačních střediscích, u kterých je předpoklad volby městských voličů na voličský průkaz, čímž zvyšují procentuální výsledky strany v těchto obcích a naopak je snižují ve městech svého trvalého bydliště. Výsledky korelací tedy udávají lehký nárůst volebních výsledků strany s vlivem rostoucího počtu obyvatel a vyšší hustoty zalidnění, ale je zde předpoklad, že by korelace dosáhla vyšší úrovně, nebýt výše zmíněných zkreslujících jevů. Z tohoto i dalších důvodů je zřejmé, že výsledky analýzy dat agregovaných na úrovni obcí je vhodné ověřovat pomocí analýzy sociologických průzkumů na úrovni jednotlivců, abychom předešli tzv. ekologické chybě. Uvedená kombinace analýz je však nad možný rozsah této bakalářské práce.

Míra souvislosti indikátoru poměru mužů a žen v obcích s volební podporou TOP 09 se mezi zkoumanými roky také nezměnila. V roce 2017 se jedná o míru souvislosti na úrovni 0,18 %, což značí výsledek korelace -0,042 (viz tabulka 3) a oproti roku 2013 se změnil pouze o 0,004. Výsledná korelace udává marginální nárůst volebních výsledků strany v obcích s převažujícím zastoupením žen.

Výsledek korelačního vztahu volební podpory TOP 09 a indikátoru průměrného věku je -0,156, tedy slabá záporná korelace (viz tabulka 3). Výsledek značí, že s klesajícím průměrným věkem v obcích mírně rostla i volební podpora strany. Opět se vliv tohoto indikátoru oproti předchozímu zkoumanému roku takřka nezměnil. TOP 09 sice ve volbách do Poslanecké sněmovny 2017 jednoznačně cílila na mladé voliče a studenty do 26 let, což dokazuje zejména působení a předvolební kampaň Dominika Feriho, který dokázal získat v Praze poslanecké křeslo z posledního, tedy 36. místa, na kandidátní listině TOP 09. Předpokládá se, že Dominik Feri získal hlasy pro stranu z řad studentů i v krajích mimo Prahu, jelikož vedl kontaktní kampaň, během které objížděl města České republiky a snažil se oslovit zejména prvovoliče (Švehla 2017). K popularitě a zvolení Feriho přispěla i jeho aktivita na sociálních sítích. Důvodem nižší korelace, i přes snahu Dominika Feriho, se jeví volební úspěch Pirátské strany, která ve volbách do Poslanecké sněmovny 2017 získala 10,79 % hlasů (ČSÚ 2017) a je zde předpoklad, že přebrala potenciální mladé voliče TOP 09.

O více než 0,1 výsledného korelačního koeficientu v roce 2017 oproti roku 2013 ubyl vliv indikátoru podílu nezaměstnaných osob na volbu TOP 09. Výsledek korelačního vztahu byl v roce 2017 -0,168 (viz tabulka 3), což stále dokazuje, že se snižujícím se počtem nezaměstnaných osob v obcích lehce rostl volební výsledek strany, ale jedná se pouze o velmi slabou korelaci. Toto zmenšení vlivu může být zapříčiněno celkovým úbytkem nezaměstnaných osob v Česku, což snižuje rozdíly mezi obcemi a tedy i potenciální vliv indikátoru. Stále však platilo, že v regionech s nadprůměrným podílem nezaměstnaných osob byla volební podpora TOP 09 nižší, tedy zejména v Moravskoslezském a částech Ústeckého kraje (viz obrázky 4 a 5).

Lehce se zmenšila i míra souvislosti volební podpory strany a zastoupením římských katolíků v obcích, která byla v roce 2017 2,5% a výsledek korelačního vztahu byl záporný. Korelace -0,158 (viz tabulka 3) udává, že s rostoucím zastoupením katolíků rostla mírně volební podpora strany a naopak. V tomto případě lze lehký úbytek souvislosti vysvětlit

jen složitě. Možným důvodem je celkový pokles volebních výsledků TOP 09, což může znamenat i menší možný vliv jednotlivých indikátorů. Štěpná linie církev vs. stát (Hloušek 2002b) má tedy na volbu TOP 09 minimální podíl.

Stejně jako v roce 2013 definovalo nejvíce ze sledovaných indikátorů volbu TOP 09 i v roce 2017 procentuální zastoupení vysokoškolsky vzdělaných obyvatel nad 15 let v jednotlivých obcích. Výsledek korelace 0,422 (viz tabulka 3) značí střední kladnou korelaci, kterou lze v kontextu skutečností úbytku volební podpory TOP 09 považovat za silnou, přesto že byl zaznamenán úbytek od roku 2013 zhruba o 0,07 výsledného koeficientu. Po shrnutí sledování vlivu všech indikátorů v letech 2013 a 2017 lze konstatovat, že procentuální zastoupení vysokoškolsky vzdělaných obyvatel definuje volební podporu TOP 09.

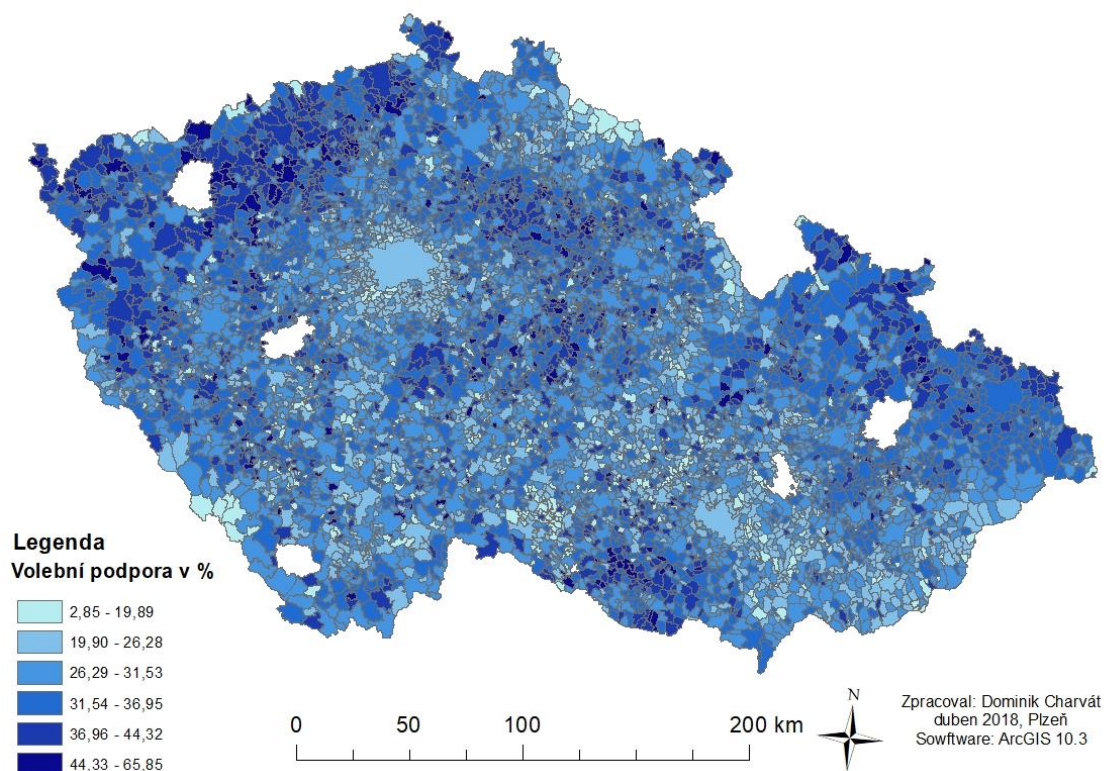
4.3 ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017

Andrej Babiš vedl své hnutí ANO jako volební lídr také ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017. Po volbách v roce 2013 zasedlo ANO do společné vlády s ČSSD a KDU-ČSL. Během tohoto volebního cyklu se postupně zvyšovaly preference hnutí až na konečných 29,64 % hlasů, které získalo ve volbách v roce 2017, což znamenalo 78 poslaneckých mandátů a celkové vítězství ve volbách. V tomto roce ANO zvítězilo ve všech krajích Česka včetně Hlavního města Prahy. Tento nárůst volebního výsledku oproti roku 2013 lze přičíst tomu, že se ANO zaměřilo výrazněji na levé spektrum voličů a dokázalo je převzít stranám ČSSD a KSČM, což dokazují zejména následující regiony největší podpory hnutí ANO, ve kterých se dle sociálních aspektů nachází většina levicově smýšlejících voličů. Dále za volebním úspěchem stojí udržení dřívějších voličů ODS, které této straně přebralo ANO již v roce 2013. Největší podpora se vyskytla v Ústeckém kraji a činila 37,55 % hlasů (ČSÚ 2017). Na úrovni municipalit dosáhlo hnutí ANO nejlepšího volebního výsledku 65,85% v obci Milhostov v okrese Cheb. V celkem 68 obcích byl volební výsledek hnutí 50% a vyšší. Nad 40 % hlasů včetně poté dosáhlo v 661 obcích Česka, což značí enormní nárůst ve srovnání s předchozími volbami v roce 2013. Koncentrace obcí s vysoce nadprůměrnými volebními výsledky ANO se vyskytla v regionu Severozápad, zejména pak v Ústeckém kraji, což koresponduje s již uvedeným nejvyšším volebním výsledkem ANO ze všech krajů. Dalšími regiony s nadprůměrnými volebními výsledky ANO byly celý Moravskoslezský kraj, okres Jičín v Královéhradeckém kraji či okres Třebíč

na Vysočině (viz obrázek 6). Ve velkých městech byla volební podpora ANO spíše podprůměrná. Výjimku tvoří Ostrava s volebním výsledkem 35,62 % a Hradec Králové s volebním výsledkem 29,93 %, což je takřka rovné s celorepublikovým průměrem. V Plzi poté ANO získalo 28,38 %, v Brně 24,55 % a v Praze 20,35 %, což bylo nejméně ze všech velkých měst, ale přesto se jednalo o celkové vítězství i v rozdrobené stranické strukturaci hlavního města. ANO výrazně oproti roku 2013 přibýly volební výsledky v Moravskoslezském a Ústeckém kraji a naopak ubyly v centrální oblasti Čech v ose Liberec – Praha – České Budějovice. Nehrála zde roli, na rozdíl od TOP 09, štěpná linie centrum vs. periférie (Hloušek 2002b). Ve srovnání s regiony volební podpory TOP 09 má ANO největší podporu v krajích, kde ji má TOP 09 nejmenší (viz obrázky 5 a 6).

Obr. č. 6: Volební výsledky ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018

Vítězství hnutí ANO dokazuje fakt, že v každé obci získalo alespoň jeden oprávněný hlas. Nejmenší volební podpora hnutí se vyskytla v obci Kostelní Myslová v okrese Jihlava, kde obdrželo právě jeden hlas, což znamenalo volební výsledek 2,85 %. V dalších 24 obcích poté byl volební výsledek pod 10 %. Tyto výsledky deklarují enormní nárůst volební podpory od voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2013. Regiony s nejslabší podporou byly Jihomoravský a Zlínský kraj (viz obrázek 6).

Dle kartogramu lze konstatovat, že z celkového hlediska získalo ANO menší volební podporu v jižních částech republiky, ale rozdíly nebyly příliš značné a prostorové rozložení volební podpory ANO bylo v roce 2017 ještě více konstantní než v roce 2013 právě z důvodu přebrání voličů ČSSD a KSČM a udržení většiny voličů ODS z předchozích voleb.

4.4 Determinanty podpory ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny 2017

Z celkového pohledu na vliv indikátorů na volbu ANO ve sledovaných letech je patrné, že nastaly výraznější změny, než u TOP 09. Tvrzení mj. dokládá první sledovaný indikátor volební účasti, během kterého se korelace změnila o více než 0,2. V roce 2017 tedy dosáhla korelace úrovně -0,248 (viz tabulka 4), což znamenalo nejsilnější vztah u hnutí ANO právě v tomto roce. Jedná se o středně slabou zápornou korelaci, která udává, že s klesající volební účastí se zvyšovala volební podpora ANO a naopak. Tento výsledek dokládá, že se ANO v roce 2017 profilovalo mnohem více do levého politického spektra Česka a podařilo se mu oslovit voliče z regionů, ve kterých žijí méně občansky aktivní občané.

Tab. č. 4: Korelační vztahy mezi indikátory a volební podporou TOP 09 a ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017

	Volební účast	Počet obyvatel	Hustota zalidnění	Poměr muži/ženy	Průměrný věk	Nezaměstnanost	Zastoupení římských katolíků	Vzdělání
TOP 09	0,217	0,056	0,146	-0,042	-0,156	-0,168	-0,158	0,422
ANO	-0,248	-0,014	-0,025	0,025	0,087	0,078	-0,240	-0,245

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Českého statistického úřadu, 2018

V rámci štěpné linie město vs. venkov (Hloušek 2002b) se míra korelace změnila nepatrněji, ale přesto se u obou sledovaných indikátorů této štěpné linie změnila polarita, tedy z velmi slabých kladných korelací v roce 2013 se staly velmi slabé záporné korelace v roce 2017. U vlivu indikátoru počtu obyvatel se výsledek rovnal -0,014 a u indikátoru hustoty zalidnění -0,025 (viz tabulka 4). Tyto proměny také definují určitou změnu či rozšíření cílové skupiny voličů hnutí, ale plošně lze říci,

že ANO získalo velmi rovnoměrnou volební podporu a velikost obce nehrála příliš velkou roli, což dokazují i výše uvedené volební výsledky v největších městech Česka, které se vyjma Prahy blížily celorepublikovému průměru.

Stejně tak se polarita výsledků korelací změnila u indikátoru poměrů mužů a žen, kdy v roce 2017 se korelace rovnala 0,025 (viz tabulka 4), což oproti roku 2013 znamenalo, že v obcích s převažujícím poměrem mužů minimálně rostla i volební podpora ANO. Jak již bylo několikrát zmíněno, tento indikátor je spíše okrajový a nehraje v českém politickém prostředí roli. Dalším důvodem minimálních korelačních vztahů jsou velmi vyrovnané poměry mužů a žen v českých obcích, což značně snižuje potenciaální vliv tohoto indikátoru.

Změnu cílové skupiny hnutí ANO dokazuje kvalitně vliv indikátoru průměrného věku na volební podporu hnutí. Zatímco v roce 2013 byl výsledek korelace -0,156, v roce 2017 již 0,087 (viz tabulka 4), což jasně dokazuje výraznější zaměření na starší voliče v roce 2017, kteří mají v českém prostředí tendenci volit více levicové subjekty, dříve ČSSD a KSČM, zatímco nyní na ně působila sociálně-populistická kampaň ANO. Samotný výsledek 0,087, který udává, že s rostoucím průměrným věkem v jednotlivých obcích roste i volební podpora hnutí, sice volbu hnutí takřka nedefinuje, ale u tohoto indikátoru je důležitá již zmíněná změna oproti roku 2013. Je zde tedy předpoklad, že hnutí ANO se podařilo ve volbách do Poslanecké sněmovny 2017 oslovit voliče ČSSD či KSČM z roku 2013, jelikož tyto dvě strany zaznamenaly značný volební propad a historicky se svým sociálním programem byly voleny lidmi důchodového věku (ČSÚ 2013, 2017).

Podobnou změnu mezi zkoumanými roky prodělal také vliv indikátoru podílu nezaměstnaných osob, přičemž stejně jako u předchozího faktoru změnil výsledek korelace polaritu. V roce 2017 byl tedy výsledek korelačního vztahu 0,078 (viz tabulka 4), oproti -0,070 v roce 2013. Tato změna také dokazuje posun hnutí ANO ze středopravicové sféry více do levé části politického spektra (alespoň zaměřením marketingu a získáním podpory voličů), jelikož dokázalo oslovit daleko více lidí z regionů s vyšším podílem nezaměstnaných osob. Výsledek 0,078 opět značí velmi slabou kladnou korelaci, která popisuje minimální vztah mezi rostoucím podílem nezaměstnaných osob a rostoucí volební podporou, ale je zde stejně jako u předchozího

indikátoru důležitá změna mezi roky 2013 a 2017, která dokazuje předpoklad oslovení voličů levicových stran ČSSD či KSČM z předchozích voleb.

V rámci štěpné linie církev vs. stát (Hloušek 2002b) u vlivu indikátoru procentuálního zastoupení římských katolíků také proběhla určitá změna mezi sledovanými volbami. Tato změna poukazuje na širší vrstvu obyvatel, které se hnutí ANO podařilo v roce 2017 oslovit, jelikož z hodnoty korelace $-0,308$ v roce 2013 se hodnota korelace přiblížila nulové hodnotě na výsledných $-0,240$ (viz tabulka 4). S rostoucím zastoupením katolíků v obcích tedy mírně klesala volební podpora ANO i v roce 2017, ale změna výsledku korelace o $0,068$ není zanedbatelná. Stále je zde patrná osoba Andreje Babiše, která je, z již uvedených důvodů, nepřijatelná pro velké množství katolíků, ale tato změna vztahu mezi sledovanými roky může vysvětlovat úbytek volební podpory strany KDU-ČSL z $6,78\%$ v roce 2013 na $5,8\%$ v roce 2017 (ČSÚ 2013, 2017).

Přes značné změny vývoje vlivů ostatních indikátorů se však jako nejzásadnější změna jeví změna vlivu procentuálního zastoupení vysokoškolsky vzdělaných obyvatel nad 15 let na volební výsledky ANO. V roce 2013 byl výsledek korelace $0,113$ a v roce 2017 poté $-0,245$ (viz tabulka 4). Hodnota korelace se tedy změnila o $0,358$. Zatímco v prvním sledovaném roce mírně rostla volební podpora hnutí s rostoucím zastoupením vysokoškoláků v obcích, v druhém sledovaném roce tomu bylo právě naopak. Korelace $-0,245$, tedy slabá záporná korelace, značí nárůst volební podpory ANO v obcích s menším zastoupením vysokoškoláků. V kontextu vlivů všech indikátorů na volební podporu ANO lze uvést tento indikátor jako zásadní. Lze na něm nejlépe vyzorovat změnu cílové skupiny hnutí ANO mezi volbami 2013 a 2017, která byla v práci již několikrát deklarována.

Z celkového hlediska prodělal vliv jednotlivých indikátorů u hnutí ANO mezi sledovanými roky poměrně zásadní změnu. Před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2013 se ANO nepříliš jasně profilovalo v politickém spektru, což dokazovaly právě výsledky míry korelace blížící se v mnoha případech nulové hodnotě. Během volebního cyklu, který strávilo hnutí ve vládě, se postupem často jeví jako více levicové (alespoň zaměřením marketingu a získáním podpory voličů), což dokazují vlivy indikátorů ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017 (viz tabulka 4). Tato profilace zapříčinila získání hlasů původních voličů ČSSD a KSČM, na jejichž

úkor ANO v posledních zvítězilo. Platí však, že dokáže oslovit voliče širokého sociálního spektra, což z tohoto hnutí dělá nejsilnější politický subjekt současnosti v Česku.

4.5 Srovnání determinantů podpory TOP 09 a ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny 2017

Výraznější rozdíly vlivů jednotlivých indikátorů na volbu TOP 09 a ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny lze vypočítat v roce 2017 z tabulek 3 a 4, jelikož u sedmi, z celkových osmi, indikátorů se u zkoumaných stran liší polarita výsledku korelace. Tyto výsledky se ve srovnání s rokem 2013 u TOP 09 změnily pouze minimálně, ale značný rozdíl nastal u hnutí ANO, jehož důvod byla již několikrát zmiňovaná širší sociální sféra oslovených voličů.

Suverénně nejvyšší rozdíl mezi stranami v roce 2017 zaznamenal vliv indikátoru zastoupení vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, přičemž tento rozdíl činil hodnotu 0,667 korelačního koeficientu (viz tabulky 3 a 4). Jako u většiny zkoumaných indikátorů tento rozdíl zapříčinila změna výsledku korelace hnutí ANO oproti roku 2013 a stálá vysoká míra souvislosti s volebními výsledky TOP 09. Lze tedy uvést, že rozdíl mezi voliči TOP 09 a ANO spočíval zejména v dosaženém vysokoškolském vzdělání a navazujících charakteristikách.

Značný rozdíl 0,465 nastal mezi stranami v roce 2017 také u faktoru volební účasti, přičemž u TOP 09 od roku 2013 nastala minimální změna, ale výraznější záporná korelace se vyskytla mezi indikátorem a volební podporou ANO (viz tabulky 3 a 4). Faktor volební účasti tedy v roce 2017 pomáhal definovat volební výsledky zkoumaných stran s rozdílem odlišné polarity, což znamená, že s rostoucí volební účastí volební podpora TOP 09 rostla a ANO volební podpora klesala a naopak.

Štěpná linie město vs. venkov (Hloušek 2002b) se v roce 2017 více projevila u TOP 09, zatímco u ANO byl její vliv minimální (viz tabulky 3 a 4). Ve srovnání s rokem 2013 nenastaly u TOP 09 opět takřka žádné změny u obou faktorů, tedy počtu obyvatel a hustoty zalidnění, přičemž v rámci ANO se u obou faktorů změnila polarita výsledných korelací oproti roku 2013. Ve všech případech se však jedná o velmi slabou korelaci a nelze říci, že by tyto faktory definovaly volební podporu TOP 09 či ANO.

Stejný vývoj zaznamenal také indikátor poměru mužů a žen, jelikož rozdíl vlivu mezi zkoumanými roky na volbu TOP 09 byl marginální, v rámci ANO opět výsledek korelace v roce 2017 opět změnil polaritu oproti roku 2013. Korelační vztahy tohoto indikátoru tedy v roce 2017 byly u stran odlišné, ovšem oba se blížily nule a rozdíl mezi nimi byl minimální (viz tabulky 3 a 4). Jako u předchozího indikátoru ovšem platí, že jeho vliv na volbu zkoumaných stran byl v obou letech minimální a žádným způsobem volbu stran nedefinoval.

Značně větší rozdíl vlivu indikátoru na volební podporu stran se vyskytl v rámci zkoumání průměrného věku. Neměnný však zůstal vývoj mezi zkoumanými roky. U TOP 09 vliv indikátoru nezaznamenal žádnou změnu, ale u ANO se, ze záporných hodnot v roce 2013, překlenuje do kladných hodnot v roce 2017. Výsledné korelace -0,156 TOP 09 a 0,087 ANO dokládají značný rozdíl ve věkové struktuře cílové voličské skupiny daných stran (viz tabulky 3 a 4). I tento indikátor dokazuje změnu orientace hnutí ANO nastalou ve volebním cyklu 2013 až 2017, které hnutí strávilo ve vládě, a kontinuitu TOP 09.

Podobný vývoj vlivu jako u indikátoru průměrného věku se odehrál v rámci indikátoru nezaměstnanosti, tedy podílu nezaměstnaných osob. Vliv nezaměstnanosti na volební podporu TOP 09 se sice od roku 2013 snížil na hodnotu -0,168 v roce 2017, ale polarita výsledku zůstala stejná. Změna však opět nastala v rámci tohoto indikátoru u hnutí ANO, přičemž výsledek korelace 0,078 v roce 2017 byl opačné polarity než výsledek v roce 2013. Tento faktor také reflektuje změnu, která se odehrála v předvolební taktice hnutí ANO.

Indikátor zastoupení římských katolíků značí v roce 2017 rozdíl 0,082 mezi TOP 09 a ANO, ale jedná se o jediný indikátor stejné polarity stran v roce 2017 (viz tabulky 3 a 4). U obou stran nastal pokles vlivu tohoto faktoru od roku 2013, což znamená, že se výsledek korelace přiblížil nulové hodnotě. Zároveň se snížil i rozdíl výsledných hodnot mezi zkoumanými stranami, což zapříčinilo zejména snížení vlivu u hnutí ANO, kterému se zjevně podařilo oslovit více voličů v obcích s vyšším zastoupením katolíků než v roce 2013. V obou letech však platilo, že s rostoucím zastoupením katolíků v obcích se snižuje volební podpora obou stran. Předpokládá se, že tento jev ovlivňuje strana KDU-ČSL, která na věřící obyvatelstvo primárně cílí.

Závěr

Klasické štěpné linie dle Rokkana (Hloušek 2002b) se v aplikaci na politické subjekty TOP 09 a ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v letech 2013 a 2017 potvrdily pouze částečně. V rámci TOP 09 lze uvést, že do jisté míry, s ohledem na regiony volební podpory strany, existuje štěpná linie centrum vs. periférie a dle výsledků korelací pak minimální roli hraje štěpná linie církev vs. stát. Další uplatnitelná štěpná linie na volbu TOP 09 je socioekonomická štěpná linie (viz Hloušek, Kopeček 2005), a to vzhledem k výsledkům korelačních koeficientů u indikátoru podílu nezaměstnaných osob. U této štěpné linie by ovšem bylo, v rámci širšího zkoumání, vhodné zahrnout více faktorů pro upřesnění platnosti této štěpné linie. Naopak takřka žádný vliv na volbu TOP 09 nemá štěpná linie město vs. venkov (na rozdíl od linie centrum vs. periférie) (Hloušek 2002b), což je vzhledem k původnímu předpokladu částečně nečekané, ale v konečném důsledku logické zjištění.

U hnutí ANO je aplikovatelnost štěpných linií dle Rokkana (Hloušek 2002b) možná pouze u štěpné linie církev vs. stát, ačkoliv její vliv je spíše důsledkem strukturace politického systému Česka, než záměrně vytvářené pozice podél této linie. Zbylé tři štěpné linie se projeví pouze minimálně, nebo jejich vliv byl ve zkoumaných letech opačný, a proto je nelze brát v potaz jako reálně působící štěpné linie. Stejně tak tomu je i v rámci štěpné socioekonomické štěpné linie (Hloušek, Kopeček 2005), přičemž u indikátoru podílu nezaměstnaných osob měl výsledek korelace ve sledovaných letech opačnou polaritu. Dle volebních výsledků v roce 2017 se zdá být velmi důležitou štěpná linie babišismus vs. antibabišismus, jelikož během volebního cyklu 2013 až 2017 se TOP 09 stavěla do čela opozice proti osobě Andreje Babiše. Stejně jako na Slovensku v případě štěpné linie mečiarismus vs. antimečiarismus (Hloušek, Kopeček 2005) toto vymezení postavené na a priori negativní kampani proti Andreji Babišovi očekávaný volební výsledek TOP 09 nevyneslo.

Prostorová diferenciací volební podpory TOP 09 a ANO je ve sledovaných letech znatelná. V regionech a obcích, ve kterých získalo hnutí ANO nejsilnější volební podporu, je volební podpora TOP 09 nejslabší. Tento jev lze lépe vypořadovat u voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2017, ale jev je pozorovatelný i v roce 2013. Regiony nejsilnější podpory hnutí ANO, a tedy nejslabší podpory TOP 09, jsou Moravskoslezský kraj, Ústecký kraj a Karlovarský kraj. TOP 09 získala v obou sledovaných letech

nejvíce volebních procent ve městech nad 80 tisíc obyvatel a jim přilehlých obcích, přičemž výjimku tvoří město Ostrava. Prostorová distribuce volební podpory se tedy mezi roky 2013 a 2017 změnila pouze minimálně, ovšem ve všech regionech v roce 2017 klesly volební výsledky TOP 09. Volební podpora hnutí ANO se v roce 2013 značně koncentrovalo do centrální části České republiky a regionu Severozápad. V roce 2017 se k těmto regionům přidal výrazně Moravskoslezský kraj či okres Tachov v Plzeňském kraji. Naopak podprůměrných hodnot volební podpory ANO dosahovaly v roce 2017 obce v blízkém okolí Prahy či obce Zlínského kraje. Prostorové rozložení volební podpory ANO tedy dosáhlo výraznějších změn než TOP 09. Volební podporu strany TOP 09 v letech 2013 i 2017 nejvíce podmiňovaly faktory procentuálního zastoupení vysokoškolsky vzdělaných obyvatel v obcích, podíl nezaměstnaných osob a volební účast, přičemž první z uvedených faktorů dominuje. Žádný výsledek korelačního koeficientu sledovaných faktorů TOP 09 nezměnil mezi roky 2013 a 2017 polaritu a jedná se tedy v obou letech o velmi podobné výsledky. U hnutí ANO naopak mezi sledovanými roky změnilo polaritu výsledku korelace hned šest z osmi sledovaných faktorů. V roce 2013 byla volební podpora hnutí nejvíce podmíněna procentuálním zastoupením římských katolíků v obcích, procentuálním zastoupením vysokoškolsky vzdělaných obyvatel v obcích a volební účastí. Stejně faktory podmiňovaly volební podporu ANO i v roce 2017, ale výsledky korelace zastoupení vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva a volební účasti změnily směr polarity, což je v rámci výzkumu zcela zásadní zjištění.

Hypotéza 1 se v práci do značné míry potvrdila. Rozdíl mezi sumou všech výsledků korelačních koeficientů vlivů indikátorů TOP 09 a ANO dosáhl v roce 2013 celkové hodnoty 1,089 a v roce 2017 poté hodnoty 2,011, což značí téměř dvojnásobný nárůst rozdílu. Tyto rozdíly dokazují, že v roce 2013 sice nebyla cílová skupina voličů zkoumaných stran zcela totožná, ale v roce 2017 již byla zásadně odlišná. V roce 2017 se prostorové rozložení volební podpory zkoumaných stran liší výrazněji než v roce 2013. **Hypotéza 2** zcela platí u TOP 09, jelikož v obou letech s rostoucí volební účastí rostla také volební podpora strany. U hnutí ANO se hypotéza také potvrdila, přičemž její potvrzení je znatelnější v roce 2017, kdy evidentně s klesající volební účastí rostla volební podpora hnutí. V roce 2013 vzhledem k výsledku korelace blízkému nule nelze hypotézu potvrdit. **Hypotéza 3** se potvrdila pouze částečně. Platí, že TOP 09 získala nadprůměrnou volební podporu ve městech nad 50 tisíc obyvatel s výjimkou měst

v Moravskoslezském kraji a částech Ústeckého kraje, ale zároveň získala nadprůměrnou volební podporu také v blízkých obcích těmto městům a v turistických střediscích, což výsledky korelace značně zkresluje. Platí tedy tvrzení, že štěpná linie centrum vs. periferie u TOP 09 roli hraje, nicméně nelze ji definovat dle míry populačního zalidnění. Naopak v tomto ohledu více parciální štěpná linie město vs. venkov svou roli z výše uvedených důvodů neukázala. U hnutí ANO se poté hypotéza nepotvrdila, jelikož výsledky korelací štěpné linie město vs. venkov jsou v obou letech blízké nule a indikátory mají pouze minimální vliv. Zejména v roce 2017 byla volební podpora hnutí ANO konstantní na všech obecních úrovních. **Hypotéza 4** se potvrdila pouze v minimální míře. Výsledek korelace hustoty zalidnění $-0,025$ definuje volební podporu tímto indikátorem v marginální míře. Platnost **hypotézy 5** se potvrdila. V rámci TOP 09 i ANO byly výsledky korelačních koeficientů tohoto indikátoru ve všech případech blízké nule a vliv pohlaví se tedy neprojevil. **Hypotéza 6** se potvrdila, přičemž výrazněji u TOP 09, u které výsledkem korelace $-0,156$ lze definovat, že s klesajícím průměrným věkem v obcích rostla volební podpora strany. V rámci hnutí ANO se hypotéza také potvrdila, ale již ne tak výrazně, nicméně výsledek korelace $0,087$ udává, že s rostoucím průměrným věkem lehce rostla i podpora hnutí. **Hypotéza 7** se potvrdila pouze v roce 2017, kdy s rostoucím podílem nezaměstnaných osob v obcích mírně rostla i volební podpora ANO. V roce 2013 byl vztah opačný, potvrzuje výraznou změnu v zaměření ANO mezi sledovanými volbami, tj. vztah postulovaný hypotézou 1. Platí však, zejména v roce 2017, že v krajích s dlouhodobou vysokou nezaměstnaností (Moravskoslezský kraj a Ústecký kraj) byla volební podpora hnutí nadprůměrná. **Hypotézu 8** nelze z výsledků výzkumu zcela potvrdit. U TOP 09 vyšel v obou letech méně záporný korelační vztah u indikátoru procentuálního zastoupení římských katolíků, než vyšel v případě ANO, ale přesto byl vztah značně záporný, z čehož tedy hypotézu nelze potvrdit. Dle kartogramů lze poté usoudit, že v moravských regionech s vyšším zastoupením římských katolíků nemělo ANO nadprůměrnou volební podporu, přesto byla tato volební podpora vyšší než podpora TOP 09, což hypotézu zneplatňuje. **Hypotéza 9** se potvrdila zejména u TOP 09. Procentuální zastoupení vysokoškolsky vzdělaných obyvatel v obcích v obou letech definovalo volební podporu strany nejvíce. V rámci hnutí ANO lze hypotézu potvrdit pouze částečně, jelikož výsledek korelace během zkoumaných let změnil polaritu, což by nasvědčovalo tomu, že vzdělání nerozhoduje, ovšem výsledek korelace $-0,245$

v roce 2017 není zanedbatelný a do značné míry již volební podporu hnutí indikátor definoval.

Výsledky potvrdily částečnou platnost role štěpných linií pro strukturaci politického systému Česka v případě TOP 09 a ANO. K výše uvedenému vztahu podmíněnosti volební podpory zkoumaných stran je však třeba přistupovat s opatrností, a to z důvodu zmíněných metodických obtíží korelační analýzy. Tato práce představila výzkumný rámec, který může posloužit jako odrazový můstek pro ověření a další rozpracování zjištěných výsledků, především s ohledem na podchycení kauzality vztahu (z korelací nelze vyvozovat kauzalitu), možnou prostorovou nestacionaritu nalezených vztahů a zodpovězení otázek o přeměně systému štěpných linií v české společnosti.

Seznam tabulek

Tab. č. 1: Korelační vztahy mezi indikátory a volební podporou TOP 09 a ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013.....	25
Tab. č. 2: Korelační vztahy mezi indikátory a volební podporou TOP 09 a ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013.....	29
Tab. č. 3: Korelační vztahy mezi indikátory a volební podporou TOP 09 a ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017.....	38
Tab. č. 4: Korelační vztahy mezi indikátory a volební podporou TOP 09 a ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017.....	42

Seznam obrázků

Obr. č. 1: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013	22
Obr. č. 2: Volební výsledky TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013	24
Obr. č. 3: Volební výsledky ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2013...	29
Obr. č. 4: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017	35
Obr. č. 5: Volební výsledky TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017	37
Obr. č. 6: Volební výsledky ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017...	41

Seznam použitých zkratk

ANO	Politické hnutí navazující na občanské sdružení Akce nespokojených občanů
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČSÚ	Český statistický úřad
ČTK	Česká tisková kancelář
ODS	Občanská demokratická strana
OF	Občanské fórum
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
KSČ	Komunistická strana Československa
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
NATO	Severoatlantická aliance
Piráti	Česká pirátská strana
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SPD	Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura
STAN	Starostové a nezávislí
SZ	Strana zelených
TOP 09	Politická strana, jejíž název vychází ze slov Tradice, Odpovědnost, Prosperita

Seznam použité literatury

BERNARD, Josef, KOSTELECKÝ, Tomáš, ŠIMON, Martin. Existují prostorové kontextové vlivy na volební chování i v relativně nacionalizovaném stranickém systému? Příklad Česka. *Geografie*. 2014, **119**(3), 240-258, ISSN 1212-0014.

BOČEK, Jan, CIBULKA, Jan. Existují Sudety? Hranice jsou zřetelné i sedmdesát let po vysídlení Němců. *Český rozhlas*. [online]. Praha: Český rozhlas, 2016. Aktualizace 10. 6. 2016 [cit. 8.4.2018]. Dostupné z: <https://interaktivni.rozhlas.cz/sudety/>

BLAIS, Andre, BLAKE, Donald, DION, Stephanie. The Public/Private Sector Cleavage in North America. *Comparative Political Studies*. 1990, **23**(3), 381-404.

CORDIER, Thomas. Cleavages in Green Parties. The Cases of Dutch, French, and German Greens. *The European Journal of Social Sciences*. 1996, **9**(4), 491-508, ISSN 1450-2267

DOLEŽAL, Miloš. *Josef Toufar*. [online]. 2015. [cit. 10.4.2018]. Dostupné z: <http://joseftoufar.cz/#arnolec>

DVTV. Krnáčová: Pokud budu primátorka, budu se radit s Babišem. *Aktuálně.cz*. [online]. Praha: Economia, a.s., 2014. Aktualizace 3. 10. 2014 [cit. 5.4.2018]. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/krnacova-pokud-budu-primatorka-budu-se-radit-s-babisem/r~3bc65a944b0b11e4b3d60025900fea04/?redirected=1522675956>

HNUTÍ ANO. *Volební program hnutí ANO 2017*. [online]. Praha: 2017. [cit. 25.3.2018]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/volby/program/>

HLOUŠEK, Vít. Koncept konfliktních linií ve střední a jihovýchodní Evropě – tři roviny analýzy. *Středoevropské politické studie*. 2002a, **4**(2-3), 1-10, ISSN 1212-7817.

HLOUŠEK, Vít. Koncept konfliktních linií v západní politické vědě a jeho proměny. *Politologický časopis*. 2002b, **2002**(4), 398-414, ISSN 1805-9503.

HLOUŠEK, Vít, KOPEČEK, Lubomír. *Konfliktní linie v současné české a slovenské politice: mezi stabilitou a změnou*. Brno, 2005. Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity v Brně.

HORÁK, Jan. Babiš vyluxoval voliče levice, pro TOP 09 byl smrtelný nástup pirátů, říká sociolog. *Lidovky*. [online]. Praha: MAFRA, a.s., 2017. Aktualizace 21. 10. 2017 [cit. 25.3.2018]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/babis-vyluxoval-volice-levice-dkh-/zpravy-domov.aspx?c=A171021_180712_ln_domov_jho

IROZHLAS. Hamáček: ČSSD ve vládě s Babišem? Nepředjímal bych, potrvá to týdny, spíš měsíce. *Český rozhlas*. [online]. Praha: Český rozhlas, 2018. Aktualizace 21. 2. 2018 [cit. 5.4.2018]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/jan-hamacek-cssd-vlada-s-hnutim-ano-jednani-o-vlade-andrej-babis-jiri-zimola_1802212120_haf

IROZHLAS, ČTK. Jednání o referendu pokračuje. O vystoupení z EU by se hlasovat nemělo opakuje ANO. *Český rozhlas*. [online]. Praha: Český rozhlas, 2018. Aktualizace 6. 2. 2018 [cit. 10.4.2018]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/obecne-referendum-spd-kscm-hnuti-ano-pirati-vystoupeni-evropska-unie-helena_1802061820_dp

KOČÍ, Petr. Jakou barvu má váš okrsek? Prohlédněte si nejpodrobnější volební mapu. *Český rozhlas*. [online]. Praha: Český rozhlas, 2017. Aktualizace 22. 10. 2017 [cit. 25.3..2018]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/volby/jak-volili-vasi-sousedih-prohlednete-si-nejpodrobnejsi-mapu-volebnich-vysledku_1710220940_pek

KITSCHOLT, Herbert. Formation of party cleavages in post-communist democracies. *Party Politics*. 1995, **1**(4), 447-472.

KRIESI, Hanspeter. The transformation of cleavage politics. The 1997 Stein Rokkan lecture. *European Journal of Political Research*. 1997, **3**, 165-185, ISSN 1475-6765.

LANE, Jan-Erik, ERSSON, Svante. Parties and Voters: What Creates the Ties? *Scandinavian Political Studies*. 1997, **20**(2), 179-196, ISSN 1467-9477.

LEPIČ, Martin. Limits to territorial nationalization in election support for an independence-aimed regional nationalism in Catalonia. *Political Geography*. 2017, **60**, 190-202, ISSN 1873-5096.

LIPSET, Seymour Martin, ROKKAN, Stein. Cleavage Structures, Party Systems, and Voter Alignments. Party Systems and Voter Alignments. *Free Press & Collier-MacMillan Limited*. 1967, 1-64.

MASARYKOVA UNIVERZITA. *Maths & Stats Support Centre*. [online]. Brno: 2016. [cit. 5.4.2018]. Dostupné z: <http://mathstat.econ.muni.cz/>

NOVÝ, Michal. Mobilizace proti levici? Stranická konsekvence volební účasti v kontextu postkomunismu. *Sředoevropské politické studie*. 2012, **15**(1), 25-39, ISSN 1212-7817.

ROGOWSKI, Ronald. Political Cleavages and the Changing Exposure to Trade. *The American Science Review*. 1987, **81**(4), 1121-1137, ISSN 1537-5943.

ROSKIN, Michael. The Emerging Party Systems Of Central And Eastern Europe. In: *Democracy In The 1990s*. 1994, 62-76.

Svoboda a přímá demokracie - Tomio Okamura. [online]. Praha: 2017. [cit. 5.4.2018]. Dostupné z: <http://www.spd.cz/program>

ŠVEHLA, Marek. My politici ze stanice Facebook. *Respekt*. [online]. Praha: Economia, a. s., 2017. Aktualizace 12. 10. 2017 [cit. 10.4.2018]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2017/41/my-politici-ze-stanice-facebook>

TOP 09. *Volební program 2017*. [online]. Praha: 2017. [cit. 25.3.2018]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/proc-nas-volit/volebni-program/volebni-program-2017/>

VEER, Jeroen van der. Metropolitan Government and City-Suburban Cleavages. Differences between Old and Young Metropolitan Areas. *Urban Studies*. 1994, **31**(7), 1057-1080, ISSN 1360-063X.

ArcČR 500. *ARCDATA PRAHA*. [online]. Praha: ARCDATA PRAHA, s.r.o., Zeměměřičský úřad, Český statistický úřad, 2016. [cit. 2.3.2018]. Dostupné z: <https://www.arcdata.cz/produkty/geograficka-data/arccr-500>

ČSÚ a územně analytické podklady. *Český statistický úřad*. [online]. Praha: Český statistický úřad, 2016. Aktualizace 30. 6. 2017 [cit. 25.2.2018]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/csu_a_uzemne_analyticke_podklady

Katalog produktů. *Český statistický úřad*. [online]. Praha: Český statistický úřad, 2013. Aktualizace 12. 4. 2018 [cit. 25.2.2018]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112013-nxf2b249sf>

Katalog produktů. *Český statistický úřad*. [online]. Praha: Český statistický úřad, 2017. Aktualizace 12. 4. 2018 [cit. 25.2.2018]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatele-v-obcich-k-112017>

Otevřená data pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 2013. *Český statistický úřad*. [online]. Praha: Český statistický úřad, 2013. Aktualizace 7. 2. 2018 [cit. 10.2.2018]. Dostupné z: https://volby.cz/opendata/ps2013/ps2013_opendata.htm

Otevřená data pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 2017. *Český statistický úřad*. [online]. Praha: Český statistický úřad, 2017. Aktualizace 7. 2. 2018 [cit. 10.2.2018]. Dostupné z: <https://volby.cz/opendata/ps2017/ps2017odata.htm>

SLDB 2011. *Český statistický úřad*. [online]. Praha: Český statistický úřad, 2011. Aktualizace 16. 12. 2017 [cit. 3.3.2018]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/sldb>

Veřejná databáze. *Český statistický úřad*. [online]. Praha: Český statistický úřad, 2013. Aktualizace 7. 2. 2018 [cit. 20.2.2018]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky>

Veřejná databáze. *Český statistický úřad*. [online]. Praha: Český statistický úřad, 2014. Aktualizace 7. 2. 2018 [cit. 20.2.2018]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky>

Veřejná databáze. *Český statistický úřad*. [online]. Praha: Český statistický úřad, 2017. Aktualizace 7. 2. 2018 [cit. 20.2.2018]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=stati>

Abstrakt

CHARVÁT, Dominik. *Prostorová diferenciacie volební podpory TOP 09 a ANO a její determinanty*. Plzeň, 2018. 57 s. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta ekonomická.

Klíčová slova: štěpné linie, Poslanecká sněmovna, TOP 09, ANO, prostorová diferenciacie

Předložená práce je zaměřena na prostorovou diferenciaci volební podpory TOP 09 a ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny v letech 2013 a 2017 a na následný výzkum determinantů volební podpory těchto stran. Tyto strany byly vybrány vzhledem k jejich nedávnému vzniku a ke značné rivalitě, která mezi nimi panuje. V rámci vybraných stran byl pomocí Pearsonovo korelačního koeficientu sledován vliv osmi indikátorů na volební podporu stran. Na základě popsaných štěpných linií byl sledován rozdíl vlivu těchto indikátorů mezi vybranými stranami navzájem, ale také mezi jednou stranou ve dvou odlišných letech. V práci byla použita sekundární data z Českého statistického úřadu a vše bylo zkoumáno na úrovni municipalit. Nejzásadnějším výsledkem práce je změna polarity vlivů jednotlivých indikátorů mezi roky 2013 a 2017 u hnutí ANO.

Abstract

CHARVÁT, Dominik. *Spatial differentiation of electoral support for political parties TOP 09 and ANO and its determinants*. Plzeň. 2018. 57 s. Bachelor Thesis. University of West Bohemia. Faculty of Economics.

Key words: cleavages, House of Commons, TOP 09, ANO, spatial differentiation

The submitted bachelor thesis focuses on spatial differentiation of election support for political parties TOP 09 and ANO 2011 in the elections into the House of Commons of the Czech Republic in years 2013 and 2017 and on the following research concerning determinants of the election support for these parties. Analysed parties were chosen due to their recent emergence and a considerable rivalry which has been observable between them. The impact of eight indicators at the parties election support was monitored using the Pearson correlation coefficient. Based on the described cleavages, the differences in the impact of examined indicators was monitored both between the parties within one party in two consequent election years. Secondary data of the Czech Statistical office were used in the thesis and the research was conducted on a municipal level to provide a detailed spatial analysis. The most important result of the thesis is the change of polarity of the impact of individual indicators between years 2013 and 2017 at ANO.